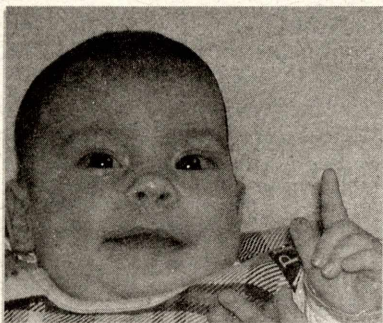

Gyermekvállalás napjainkban

Válságban a család! Ez a vélemény visszhangzik mindenfelől, ugyanakkor egyre több az igazi nagycsalád. Nem lehetséges, hogy csupán változásban van a család intézménye? Nagyanyáink jel-szava volt: eggyel többen is elférnek az asztalnál! A régi recept talán érvénytelen. Nem elég csak világra hozni a gyermeket, annak egészséges fejlődésében már a fogantatás előtt is teendői vannak apának, anyának egyaránt. Az testi-lelki egészséget megalapozó gyermekkor után a jövőjét meghatározó iskoláztatás gondjai is javarészt a családra hárulnak. Mi az, amit meg kell tanulnunk ebből a korszerű „család tudományból”, mi az, amit el kell felejtünk? Egy biztos, visszafordulni nem lehet, az archaikus családmóddel végképp a múlté, bár-hogy is erőlködnénk az újjáélesztésén. Ami vitathatatlan: a jól működő család az ideális „fészke” a gyermeknek. A korszerű család alapítására tudatosan kell felkészülni mindkét nembeli leendő szülőknek.

A kecskeméti Lázár család a hagyományokból merítve, de a kor követelményeinek is megfelelően alakítja életét. Fogadják érdeklődéssel bemutatójukat és a szakértők „helyzet-jelentéseit” tematikus lapszámunk majd minden oldalán.

Kecskeméti közéleti és családi lap

Szívhang Közterén

V. évfolyam 1. szám. 2002. december

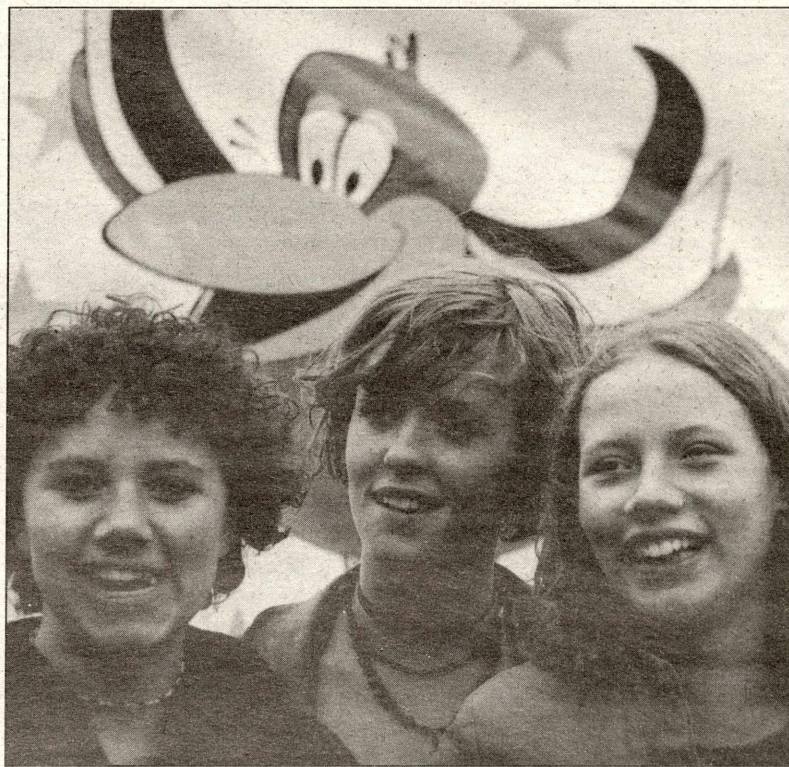
Ára: 50 Ft

Jobb lesz a nőknek?

Milyen a nők helyzete Magyarországon és milyen az Európai Unióban? Ezt a kérdést boncolgatták hölgyek és néhány úr a Katona József Könyvtár kávézójában egy novemberi estén, a könyvtárban működő Európai Információs Pont és az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja által közösen szervezett Nők fórumán. A beszélgetésből az derült ki, hogy nem is olyan nagyon különböző a helyzetünk: jogunk itt is, ott is, mindenhez van, csak nem biztos, hogy megadatik hozzá a lehetőség.

Mármint például az egyenlő munkáért egyenlő bérre. A számok azt mutatják, hogy az uniós tagországokban is átlagosan 20 százalékos különbség van férfiak és nők ugyanazon munkáért kapott bére között. Akárcsak Magyarországon. A nők jelenléte a közéletben, minden szándék és deklaráció ellenére, itt is, ott is alacsony. A diszkrimináció tilos, mégis létezik, bár Magyarországon még bizonyos jogszabályokkal is adósok vagyunk. Van viszont valamink, amit a közösségi országok is irigyelhetnek: a gyűjteményi rendszere, az óvodai-bölcsődei hálózat, azon kevés vívmánya a letűnt szocializmusnak, amit meg kellene őrizni az EU kapuján belül is.

Nemrégiben a Spektrum csatormán bemutatott egy dokumentum filmet arról, miért születik Olaszországban kevés gyerek, s miért születik Svédországban olyan sok. Már a film elején könnyű volt megérteni az okokat. Olaszországban a nő jobbára elbúcsúzhat a munkahelyétől, ha gyermeket szül, a svéd anyuka picinye ott gögicsélt az irodában, míg a mamája dolgozott. Az olasz apa nem maradhat otthon a kicsivel, a svéd igen. Az olasz

férfiak ezt nem is igen tartják elképzelhetőnek, a svédek habozás nélkül megteszik. Svédországban nemcsak a jogszabályok fogadják el, hanem maga a társadalom is, hogy az apának éppúgy ki kell vennie részét a család gondozásából, mint az anyának.

A filmet a könyvtárbeli fórumon is emlegették. Többen hozzátették: mi bizony még nem így vagyunk szocializálva. Évtizedekbe telik, mire az új generációkat sikerül ránevelni, hogy elfogadják az egyenlőséget és az „új férfi” modelljét. Némi rásegítés, persze, addig sem árt: értendő ezalatt a jogszabályi háttér és a törvények betartatása.

Mit szeretnének a nők Európában és mit Magyarországon? Több felmérést összevetve, kiderül, hogy lényegében ugyanazt: a létfenntartás biztonságát, ugyanakkor szabadabb mozgást. Ezért nem rajonganak igazán a részmunkaidőért. Igaz, hogy több idő marad a családra, de négy órában aligha lehet karriert csinálni vagy anyagi biztonságban élni. Az európai nők legszívesebben teljes státuszban, rugalmas munkaidővel dolgoznának. Ezt a variációt valószínűleg a magyar nők is elfogadnák, mert rangsorolás nélkül belefér(ne) minden, ami fontos: munka, szerelem, család és szabadidő.

M. Á.

Kedves Olvasónk!

Reméljük, hogy ugyanolyan örömmel veszi kezébe régi-új lapunkat, mint amilyen jó szándékkal készítettük Önnek. Újbóli megjelenésünket segítette az is, hogy a Szívhang Alapítvánnyal közös pályázaton nyert pénzzel a korábbi Szociális és Családügyi Minisztériumtól is kaptunk támogatást. Fő tematikánk a „család és vidéke”. Ugyanakkor arra is vállalkozunk, hogy egy szélesebb látókörű kitekintést adjunk a „konzervatív” család propagandájánál, mivel magunk sem hisszük, hogy akár két emberöltőre visszafordulva kapnánk válaszokat a kor kihívásaira. Reméljük, vitákat is sikerül kiváltani, várjuk véleményüket. Egyéb hagyományainkat megőrizzük.

Ötven év

Ötven évvel ezelőtt alakult meg Kecskeméten a Disztóművész Kör. A szabás-varrás tanfolyamként indult szakkör fél évszázad alatt a város egyik elismert alkotóműhelyévé vált. A régi tagok közül már sokan nem élnek, de az alapítók közül ketten, Dobos Istvánné és dr. Varga Ferencné Kulik Ilona, ma is tevékenyen részt vesznek a közösség életében. Ilonka néni, a kör vezetője, népi iparművész, nyolcvan évesen is irigylésre méltó lendülettel, szervezőkészséggel, kitartással fogja össze a társaságot.

Mi tart egyben egy kis közösséget ennyi éven át? Nyilván a közös érdeklődés, a közös „szenvély”: a népművészet szeretete. Ahogy Kriskóné Dávid Mária, a Népi Iparművészeti Múzeum igazgatója megfogalmazta: többről van itt szó, mint arról, hogy néhány, szabadidővel rendelkező asszony együtt híméz, ebben a civil közösségben az ismeretek tudatos gyarapítása, eredeti anyaggyűjtésen alapuló hagyományörzés, és a hagyományok továbbadása folyik. Felsorolni is nehéz azt a sok néprajzi tájegységet, vidéket, a Rábaköztől Erdélyig, amelyeknek jellegzetes hímzéseit az évtizedek alatt a lányok-asszonyok megismerték és elkészítették. A kör tagjai azt a nemes célt tűzték maguk elé, hogy a népművészet értékeit felkutatják, feldolgozzák és ezáltal megőrizik az utókor számára.

Számos díj és elismerés bizonyítja, hogy nemhiába dolgoztak. A kör tagjai közül többen elnyerték a népi iparművész címet. Kecskemét városa Katona József-díjjal ismerte el munkásságukat. Dr. Varga Ferencné Kulik Ilona nemrégiben vehette át a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában a népi kultúra megismertetése, megmentése érdekében végzett munkájáért a Király Zsiga-díjat.

A kör azonban nemcsak alkotóműhely, hanem igazi baráti közösség is. Rengeteg közös élmény, utazás, tanulmányi kirándulás, kiállításokon való sikeres részvétel vagy csak vidám közös együttlét emléke köti össze a tagokat. Tanulnak egymástól és szívesen tanítják az ifjabb nemzedéket is.

Néhány éve a Disztóművész Kör a Népi Iparművészeti Múzeumban lett új, igazán méltó otthonra. Itt rendezték meg jubileumi, február végéig látható kiállításukat is. Elnézve a szebbnél szebb kiállított darabokat, a látogatónak önkéntelenül az jut eszébe: vajon eladó-e valamelyik? De a kör tagjai soha nem foglalkoztak „árutermeléssel”. Mint Ilonka néni mondja: ők „csak” saját örömeikre és mások gyönyörködtetésére dolgoznak.

-m-

Még nem késő...

Még nem késő.

Főleg a mindent utolsó pillanatra hagyóknak. Akik még nem szereztek be a karácsonyfa alá szánt ajándékokat. Igaz, őket fenyegeti leginkább a kísértés, hogy az utolsó pillanatban megadják magukat a szírehangú reklámoknak.

Még nem késő.

Talán.

Megkísérelni, hogy megpróbáljunk igazi boldogságot lopni a karácsonyfa alá, ahonnan, szívünk szerint, magunk is leginkább lopni szeretnénk...

De mi ma az ellopni-keresni érdemes boldogság? Mikor minden attól harsog, hogy megvásárolható dolgokra van szükségünk ahhoz, hogy boldog és teljes legyen az életünk. És ha megszerezjük az áhítottat - a mesterségesen táplált szükség újabb vágyakat szül, amiket újból és újból ki kell elégíteni. Hogy úgy érezhessük, mi igazán megtettünk mindent... S ha az is megvan, újra meglátunk valami mást... És ez így folytatódik... Tovább... tovább...

Miközben a csak lélekkel tapintható, lábunk előtt térdelő, utánunk némán kiáltó szükséglet a vélt, hamis szükségletek kielégítése utáni hajszában nem vesszük észre...

Még nem késő, talán...

Megtalálni azt az öt percet, amikor át tudjuk gondolni: valójában mitől is lennének boldogok azok, karácsonykor, akiket boldognak szeretnénk látni... Kell ehhez, persze, némi önzés. Hiszen mi, magunk akarunk boldogok lenni attól, hogy szeretteinket boldognak látjuk, miközben ők bontogatják az ajándékainkat...

Merjünk önzők lenni. Ajándékozzuk meg úgy a nekünk kedveseket, hogy örömeik igazi, méltó, és felejtethetetlen legyen SZÁMUNKRA...

Szabó Klára

Boldog karácsonyi ünnepeket és sikerekben gazdag új évet kívánunk minden olvasónknak!

A kecskeméti Lázár házaspár öt gyermeket nevel. Kérésükre bepillantást engedtek az életükbe, ünnepeikbe, hétköznapijaikba, örömeikbe és aggodalmaikba.

Nem nagy korkülönbséggel, hét év leforgása alatt születtek a gyerekek - meséli az édesanya, Lázárné Czucz Erika. A nagylányok, a 92-es és 93-as születésű Erika és Enikő a Piarista Általános Iskola tanulóit. Kincső nagycsoportos óvodás, Gyurika bölcsődébe jár, Jázmin pedig a királykisasszony, aki két éve került amolyan karácsonyi ajándékként, a fa alá.

Sok gyereket terveztek?

Mindketten hívei vagyunk a nagycsaládnak - válaszol az apa, Lázár György, - talán azért is, mert mindketten ebben nőttünk fel. Mi négyen voltunk fiúk, Erikaék három - lányok. Nagyon boldogok voltunk a lányaink születésekor, de azért abban egyetértettünk, hogy fiúig nem állunk meg. Irigyelték is minket a háromlányos barátaink, hogy negyedszerre fiunk született.

Jázminra, a legkisebbre már nem számítottunk - veszi át a szót Erika -, de elfogadtuk. Sosem gondoltam volna, hogy harminchárom éves koromra öt gyermek lesz, de most már nagyon furcsa lenne nélküle. Hiszen már csak ő van itthon velem napközben, a többiek iskolában, oviban, bölcsiben vannak. Reggel a férjem viszi őket sorban, délután én megyek értük. Jázmin ilyenkor a telek másik részén lakó nagyszülőknél vár bennünket.

Sokszor az anyagi okokra való hivatkozással nem vállalnak újabb gyerekeket a párok. Az Önök döntésében ez láthatóan nem játszott szerepet, pedig biztosan nem lehet könnyű.

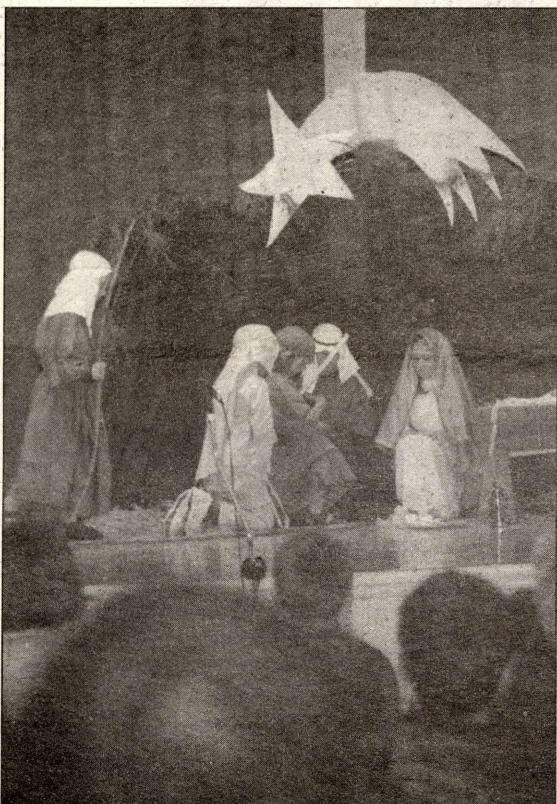
Kertész üzemmemőként végeztem Kecskeméten, gyümölcs-szőlész-borász szakon. Korábban egy termelészövetkezet agronómusaként, majd a Fajtakísérleti Állomáson dolgoztam. Ahogy születtek sorra a gyerekek, be kellett látnom, hogy bármennyire is szeretem a munkámat, az így keresett pénz kevésnek bizonyul. A megélhetés kényszere miatt váltottam szakmát, jelenleg vállalkozó vagyok. Választott hivatásomat azért nem hagytam el. Több hektár őszibarackoson, szőlőn gazdálkodom, s nemrég telepítettem egy meggyest is. Felsőszéktől, azon a helyen építettünk, ahol magam is nevelkedtem. Nyolc éve lakunk itt, s a házat körülvéző területen tényleg sokféle gyümölcs található: ribizli, szamóca, szőlő, alma, málna, szeder, őszibarack... Némelyikből 15-16 fajtát is felvulnultató fajtagyűjteményt telepítettem.

Nyugaton egy-két hektár gyümölcsösből meg tud élni egy ekkora család. Mi ettől még távol vagyunk, de kíváncsian várom az uniós változásokat. Remélem, jót hoz a gazdálkodók számára.

Férjemhez hasonlóan én is a kert rajongója vagyok - vallja Erika. - Ha csak tehetem, szívesebben vagyok kint, mint bent. Szegeden, a József Attila Tudományegyetem matemati-

ka-fizika szakán végeztem. A kecskeméti Bolyai Gimnáziumban tanítottam másfél éven keresztül, az első baba érkezéséig. Azóta itthon van rám szükség.

Az első baba érkezése már csak azért is nagy élménye volt a családnak, mert apás szülés volt.

Mivel erre abban az időben a megyei kórház még nem biztosított lehetőséget, kifejezetten az apás szülés kedvéért mentünk át Lajosmizsére. A második, és a harmadik kislánynál ki kellett hagynunk ezt a lehetőséget, mert a már meglévő pici babát nem tudhattam távol magamtól: Kecskeméten szültem. A negyediknél ugyanitt Kovács főorvos biztosította az apás szülés lehetőségét, amely mostmár mindenki számára nyitva áll. Jázmin is így született. Nagyon jó volt a férjem jelenléte, de sajnos, annál jobban hiányzott a következő napokban. Szerencsére Jázminnal már a baba-mama szobát is kipróbálhattuk. Jelenleg tudomásom szerint két ilyen szoba van az osztályon. Nagyon jó tapasztalataim vannak erről. Biztos vagyok abban, hogy az egészségesen született babáknak nincs szüksége arra, hogy születésük percétől elszakítsák az édesanyjától, és betegyék egy inkubátorba. Meggyőződésem, hogy az anyja aurájában maradt babáknak semmi bajuk sem lenne e nélkül, sőt sok kezdeti alkalmazkodási gondot megoldana. - Semmilyen szempontból sem okozott számomra nehézséget az, hogy jelen legyenek a feleségem születésénél - mondja György. - Kis szójá-

Négy lány és egy fiú

tékkal mondva: jólesett, hogy Erikának jólesik, hogy ott vagyok. Örülök, hogy ennyivel is segíteni tudtam.

A gyerekek közben nőnek, szépen fejlődnek, ügyesednek.

A tízéves Erika szívesen rajzol - említi büszkén Erika. - Olykor már ruhákat is tervez. Születésnapokra, névnapokra, házassági évfordulóra ő ír nekünk verseket. Enikő olvasni szeret. Elsős kora óta rendszeresen jár a könyvtárba. A kicsik pedig egyelőre mindenben mókásan utánozzák a nagyokat. Öt-hat éves koruk óta úsznak, én hordom őket hetente háromszor az uszodába is, s olykor nekem is jólesik úszni egyet. Férjemmel mindketten a Pedagógus Énekkarban énekelünk. Ha belegondol, hogy hetente kétszer

síteni. Mi, felnőttek, éppúgy igényeljük a törődést, igyekeznünk ezt nem elfelejteni.

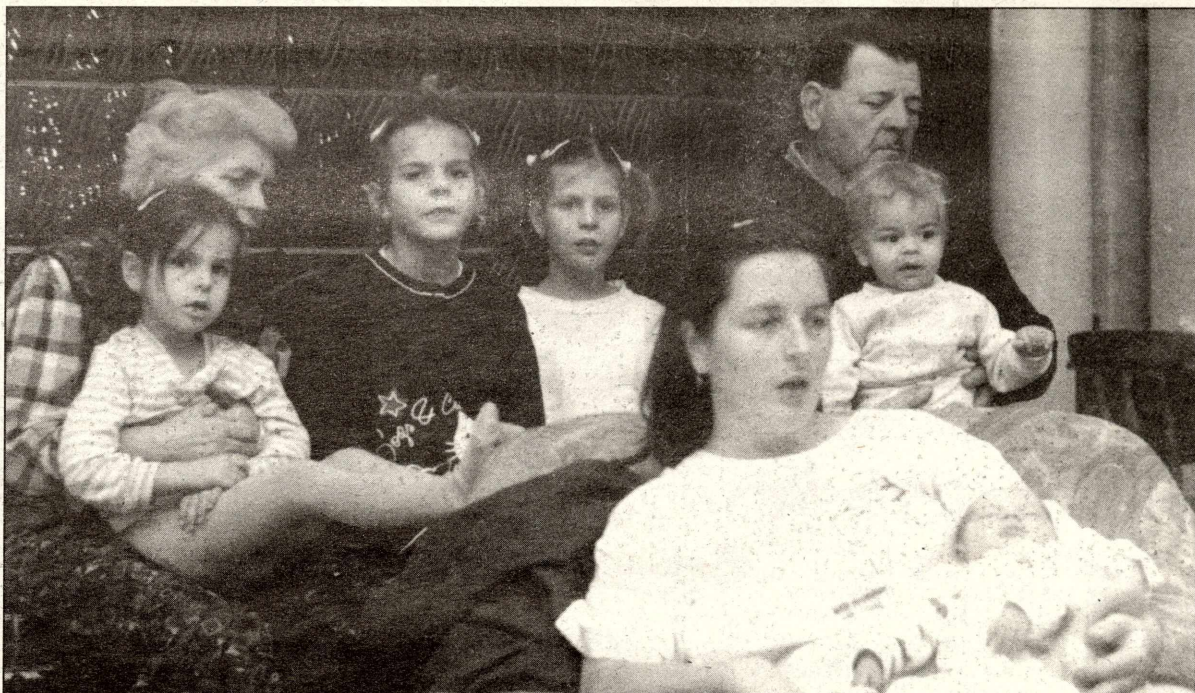
Hogyan zajlanak az ünnepek?

Feltehetően ugyanúgy, ahogy másoknál - válaszol György. - A születésnapokra mindig Erika mamája süti a tortát. Ő is sokat besegít a gyerekek-nél. Talán a Mária-napi szüret az, ami nálunk egy kicsit másképp van. Minden évben édesanyám névnapjára időzítjük a szüretet, amikor a teljes nagycsalád, harmincan, negyvenen is összejövünk. Maga a munka nem sokáig tart ennyi embernek, délre már a szabadban felállított asztaloknál fogyasztjuk édesanyám legendás pörköltjét. Ilyenkor estig együtt vagyunk,

tő, megszívlelendő szót is a gyerekeknek. De most már tudom, hogy ez nem helyes - tér ki egy gondolat erejéig Erika. - Nem az évente egyszer felbukkanó jóságos Mikulással kell megoldatnunk a nevelési gondjainkat. Advent idején közösen készíti a családot a koszorút, amit elvisszünk a templomba felszentelni. A gyerekek már visszafelé számolják a napokat, úgy várják a karácsony estét, amin mindig szerepelnek is. Először az énekkar karácsonyi fellépésén betlehemeszt játszanak, este pedig itthon a családnak adnak műsort. Nem én készítem fel őket erre, maguktól adják elő az éppen ismert verseket, dalokat. Felveszik hozzá a legszebb ruhát, amit hosszú próbálgatás, visongás és kacagás kísért. Ilyenkor látszik, mennyi nő van a házban. Meg persze akkor is, amikor mézeskalácsot sütünk a fára. Ebben a legkisebbtől a legnagyobbig, mindenki részt vesz. Nem mindig futja az időből és a türelemből, hogy habdíszítés is legyen rajta, de nekünk így is nagyon tetszik. A gyerekek préselt falevelekből, kukoricacsuhéból, tobozból, vaddohányból és más egyébből készítenek nekünk és egymásnak ajándékokat, s az este szabad részében maguk által kitalált társasjátékokat játszanak.

Mit gondol, mennyivel kapnak ezek a gyerekek többet, mint a kis családban élők? - kérdezem a családapát.

Anélkül, hogy magyarázni kellene, a gyerekek megtanulják az "én"-nel szemben azt a szót, hogy "mi". Közös a gond,

még az énekkar próbáira is eljutok a férjemmel, látja, nem sokat szoktunk unatkozni. Minden nap más. Nagyon sok szokatlan helyzet adódik, menetközben kell váratlan dolgokat megoldani, de ez a fajta kreativitás kondícióban is tart.

A gyerekek napját meghatározza a reggel - avat be a hétköznapi eseményeibe György is. - Bármilyen kevés is az idő, igyekeznünk ilyenkor mindenkinek személyre szóló törődést is adni pár szó, simogatás erejéig. Rossz érzés, ha ez valamilyen okból nagy ritkán elmarad. A másik ilyen dolog, amiben Erikával egyetértünk, hogy a szülő nem pánikolhat. Bármivel is jön a gyerek, nekünk nyugalmat kell árasztani. Egyébként is, általában mindig sokkal kisebb a baj, mint ahogy a gyerekek előadják. Meglátásunk, hogy minden gyerek nagyon igényli azt az időt, amit a szülő vele tud tölteni, de nemcsak velük szemben kell ezt a kötelezettséget érvénye-

beszélgetünk. Ezen kívül minden őszszel jön hozzánk egy iskolai vagy óvodai csoport. Valóságos vetélkedés zajlik a lányaink között, hogy mikor, kinek a csoportját hívjuk. Ilyenkor program is várja a gyerekeket, játék, kötélhúzás, s még egy sor szöveget is hagyunk nekik, hogy ők is szüretelhesenek. Nemcsak hozzánk jönnek, a gyerekek szünidejében azért mi is eljutunk nyaralni, kirándulni. Nagyon szeretjük a hegyeket. Legutóbb egy Zempléni kis faluban, előtte a Bükkben, Répáshután töltöttünk pár szép napot.

Most jönnek sorra a decemberi ünnepek. A család hogyan készül ezekre?

Erika zongorázik, Enikő fuvalázik. A Mikulás bácsi szívesen jön ide, mert a gyerekek már évek óta szép hangszerjátékkal, dalokkal fogadják. Régebben mindig mondott egy két in-

de közös az öröm is. Ennek az élménye minden boltban vásárolt játéknál többet ér. Pár nappal ezelőtt például megnéztük hajnalban a hulló csillagokat. Mindenki számolta, míg bírta, hogy mennyit látott. Tényleg káprázatos jelenség volt. Kincső először nem akart kijönni, de a többiek lelkesedése rá is átragadt. Nagy kaland nekik itt a kertben az is, amikor leesik az első hó: a gyerekek azonnal ellátolnak maguknak egy csigavonal alakú futópályát, ami néha egészen sokáig megmarad

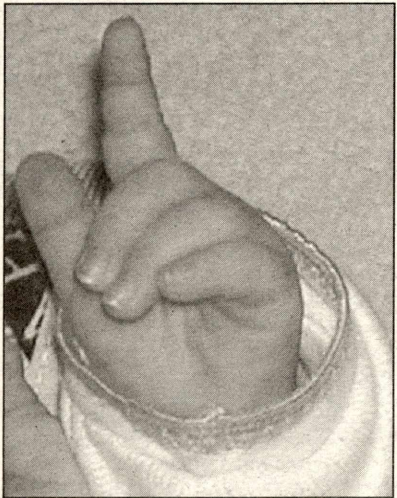
Megfogalmazták-e már, mit szeretnének leginkább továbbadni a gyerekeiknek?

Becsületes, szeretni tudó gyerekeket szeretnénk nevelni. Olyanokat, akik a rohanó élet zűrzavarában is megtalálják az értékeket, s ki tudják kerülni azokat a csapdákat, amibe a világ mai sodrásában könnyű beleesni.

- kada -

GYERMEKVÁLLALÁS A MAI MAGYARORSZÁGON

Miért igen és miért nem?

- Az EU-ban végzett kutatások azt mutatják, hogy az emberek a családot tartják életük legfontosabb területének. A megkérdezett fiataloknak csak 5-6 %-a nyilatkozott úgy, hogy nem akar gyereket. Ugyanakkor ennél jóval magasabb azoknak az aránya - kb. 20 % -, akik különböző okokból nem lesznek szülők. Az európai felméréssel közel azonos eredményt hozott a magyar KSH Népeségtudományi Intézetének adatértékelése is. Radikálisan csökkent a megszülető gyermekek száma. Míg 1990-ben 125 679 gyermek született, addig ez a szám 2000-ben már 97 592-re csökkent. Sokan felhívják a figyelmet arra, hogy az alacsony gyermekszám csak átmeneti, a nyugat-európai mintát követő, későbbi korra tolódo házassági és gyermekvállalási minták következménye. Az átmenetiség mellett szól az is, hogy míg adatszerűségében a gyermekvállalási kedv hanyatlani látszik, addig a kitöltött kérdőívek ennek ellenkezőjéről tanúskodnak. Kérdésként merül fel ezek után, hogy vajon arról van-e szó, hogy az ideális világról vallott elképzeléseink egyre távolabb állnak valóságos cselekedeteinktől - a körülmények és lehetőségek szorításában az emberek ideáikat, értékeiket hajlandók legkésőbb feladni? Vagy valóban csak olyan életformabeli, s ebből adódó családstruktúri változásokat élünk meg, melyek a népeségzaporulat átmeneti mérséklődésével járnak.

Hogy milyen változásokra gondolok? Komoly értékátrendeződés tapasztalható a házasság intézményének és a házasságkötés ideális időpontjának megítélésével kapcsolatban. A Szociális és Családügyi Minisztérium egyik 2001-es tájékoztató kiadványának Európára és Magyarországra vonatkozó adatai alapján a következőket emelném ki. Európa-szerte emelkedik azok száma, - jelenleg huszonöt százalék -, akik negyvenöt éves korukig nem házasodnak meg. Magyarországon az elmúlt tíz évben a házasságkötések száma 66 405-ről 48 110-re csökkent, pedig az ezredfordulón több tízezerrel nagyobb a házasulandó korban élő és gyermekvállalásban legaktívabb életkorban levő, húszas éveikben járók száma. Mivel a születéseken belül 15 %-ról 30%-ra nőtt a házasságon kívül született gyermekek aránya, következik, hogy a házasság mellett az élettársi kapcsolat is egyre inkább elfogadott családformaként funkcionál. A fiatalok egytizede végérvényes, másik tizede pedig átmeneti formának tekint a házasságkötés előtt a tartós együttélést. Hazánkat is beleértve általánosan megfigyelhető a házasságkötés időpontjának és a szülés idejének eltolódása. Kifejezetten magas az első szülés életkora a svájci és a holland nőknél, Svédországban, Franciaországban és Németországban: első gyermeküket igen sokan har-

A jóléti állam kialakítására irányuló társadalmi-gazdasági folyamatok változást hoznak a család intézményébe is: felbomlóban a hagyományos családmódel, csökken a gyermekáldás. Folytatódó tendencia ez, vagy csak átmeneti? Az alapkérdésen túl a következőkben - hiteles számadatok és a témában érintett szakértők segítségével - annak próbálunk utánajárni, milyen irányban és mértékben alakultak át Magyarországon a család funkciójáról alkotott nézetek, milyen tényezők befolyásolják a párok, illetve a nők gyermekvállalását?

minc éves koruk felett hozzák a világra. Ez magyarázható a képzés meghosszabbodásával, de egyfajta "az ifjúság időszakának elnyújtására irányuló" trenddel is, amely egyébként a különféle párkapcsolati formákkal való kísérletezésben is megnyilvánul. Több ellenvetést is kaptam viszont arra vonatkozólag, hogy elterjedőben lévő, tudatosan vállalt magatartásforma-e a karrier-centrikus nők részéről az útdőszülés "eleve nem vállalása". Több tanulmány, köztük Utasi Ágnes legfrissebb vizsgálata is bizonyítja, hogy az egyedül és gyermek nélkül élő nők többsége ezt nem választott életformaként, hanem párkapcsolat-alakítási kudarcaként éli meg.

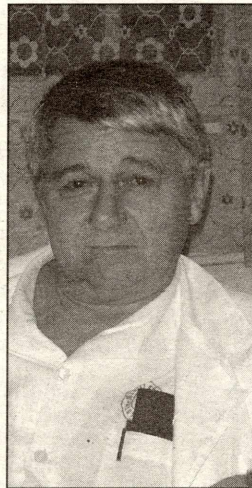
A válások száma Magyarországon továbbra is magas, de nagyságrendileg az utóbbi tíz évben nem változott. A válások következtében is megfigyelhető a családformák polarizációja abban az értelemben, hogy a vér szerinti családmagtól eltérő családformák jelennek meg. Az újraházasodás révén a házastárs előző kapcsolatából származó gyermekek nevelésének, anyagi támogatásának felvállalásával úgynevezett folytatólagos családok jönnek létre. Ezek aránya Európa-szerte növekvő tendenciát mutat.

Az utóbbi évtizedekben jelentősen lerövidült az az időtartam, amit a kiskorú gyermekek a szüleikkel egy háztartásban töltenek. Ugyanakkor egyre szélesebb körben vállalják át a szülők már nagykorú gyermekeik gyermeknevelési vagy egyéb családi kötelezettségeit. E segítségnyújtás mentén, és az újraházasodások révén létrejön egy olyan, közvetlen és nem közvetlen rokonokból álló családi hálózat, egy olyan új családtípus, melynek tagjai nem élnek egy háztartásban, a családstatistika kritériumai szerint nem is tekinthetők családnak, de a mai ember számára fontos, mert ő családnak tekinti. Épp csak hogy érintettük a szülői szerep genetikai, biológiai és jogi értelemben való különválását, a szülők-gyermekek együttélésének gazdag variációit, a rokonsági kör kiszélesedését.

Nem beszélünk az anya-gyermek egymáshoz tartozás erősödő dominanciájáról, a nemi szerepek polarizációjáról, és még sok más kapcsolódó témáról. Mégis látszik: olyan társadalmi szinten jelentkező életformabeli változásokat élünk meg, melyek jelenleg nem kedveznek a klasszikus családforma kialakulásának. Ugyanakkor ez inkább a gyermekvállalás időbeli késedelmét eredményezi, nem pedig egy önálló, gyermekek nélküli életstílus kialakulását.

-k.e.-

Ahogy a szülész-nőgyógyász látja

Dr. Bíró Balázs szülész-nőgyógyász főorvos az éves születések számának helyi alakulásáról kérdeztük.

A 2003-as év fordulóján tíz évre visszamenőleges adatokkal vizsgálva az élve-születések számát, a megyei kórház adatai is nagy hasonlóságot mutatnak az országos adatokkal.

1993-ban Kecskeméten és vonzáskörzetében, mely gyakorlatilag a szabadszállási

és megszűnéséig a lajosmizsei szülőthron együttes adatait jelenti, 2613 élveszületés volt, az abortuszok száma ennek mintegy a fele, 1359 volt. Ezek a számok 1998-ban 2045-re, illetve 1383-ra változtak. Egy évvel később az élveszületések száma stagnálni látszik, 2044 újszülött született, az abortuszok száma viszont már csökkent, 77-tel kevesebb ilyen beavatkozást végeztünk. Minden tekintetben a 2000. év jelenti az áttörést: 2206 csecsemő születésével szemben már csak 1179 terhesség-megszakításra került sor. Azaz, nemcsak, hogy nem csökkent tovább a születő gyermekek száma, de jelentősen nőtt is - míg a végrehajtott abortuszok száma majdnem ugyanennyivel lett kevesebb. Természetesen most még nem lehet arról érdemben nyilatkozni, hogy a megtartott, megszületett csecsemők növekvő száma mennyiben értékelhető egy hosszú távú tendencia kezdetének, mindenesetre adatszerűségében alátámasztani látszik azt a teóriát, miszerint a népeségzaporulat csökkenése csupán átmeneti volt, s várhatóan ez a szám a jövőben is további emelkedést mutat majd.

Mennyiben osztotta, osztja a főorvos úr a népeségcsökkenéssel kapcsolatos előrejelzések aggodalmait?

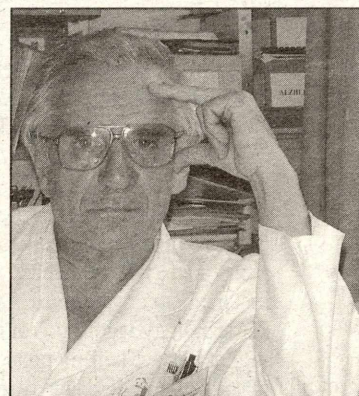
Nemcsak most, korábban sem láttam okot az ijedelemre. Egyrészt a népeség valóban veszélyeket rejtő, nagymértékű csökkenéséhez egy-két generáción belül történő feleződésre, illetve 30-40 %-os csökkenésre lenne szükség, amiről szó sincs. Másrészt, semmilyen gazdasági, társadalmi problémát nem látok abban, ha az ország lakossága teszem azt tízmillióról nyolcmillióra csökkenne. Például a nálunk ötször nagyobb területen fekvő Svédország 8 milliós lakosságának a mienkénél hatszor magasabb egy főre jutó nemzeti jövedelmet tud biztosítani, azaz a gazdaság fejlődése, s az egyén boldogulásának lehetősége nem az adott ország lélekszámának függvényei.

Megállapítható-e bármilyen szabályszerűség arra vonatkozólag, hogy mely társadalmi rétegnél a leggyakoribb a három vagy annál több utód nevelése? Igaz, hogy a jómódúaknál van a legkevesebb gyerek?

Erre vonatkozólag semmilyen hivatalos adatunk nincs. Annál is inkább, mert az utóbbi tíz évben a felvett személyi adatok sorában például a foglalkozást illetően javarészt a „vállalkozó” megjelöléssel találkozunk. Ennek ellenére nem téved nagyot, aki azt mondja, hogy a perifériára csúszott családok magas gyermekszáma mellett még az értelmiség az, mely tudatos, tervezett vállalással - igen gyakran - három vagy annál több gyermeket nevel. S ugyanúgy, ahogy ez évszázaddal ezelőtt is megfigyelhető volt: az anyagilag kiemelkedően jó életkörülmények között élő családoknál fordul elő leggyakrabban az úgynevezett „egyke” gyermek. Egyelőre messze vagyunk attól, hogy ebbe a valóban tehetősebb rétegbe az értelmiség is széles körben beletartozhasson.

A pszichiáter véleménye szerint

Dr. Szűcs Attila professzor, a Magyar Pszichiátriai Társaság korábbi elnöke, a megyei kórház pszichiátriai osztályának vezető főorvosát a gyermekvállalást befolyásoló lelki tényezőkről kérdeztem.

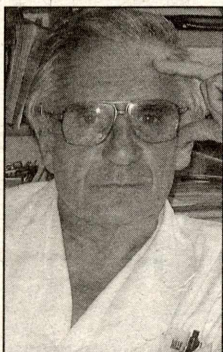
Először a negatívan befolyásoló tényezőkkel kezdek. Amiatt, hogy a terhesség, szülés, gyermek-ágy és szoptatási időszak különösen terhelt időszaknak hangulati jellemzőire az orvosi gondolkodás még nem olyan régen figyel. Ennek lelki összefüggései nem olyan közismertek, pedig döntően befolyásolják az anyaság élményének megélését, s később a további gyermekek vállalását is. Az anyává válás az egész endokrin rendszer óriási mértékű megváltozását hozza magával. Köztudott a hormonváltozások bekövetkezése, a terhességgel járó testsúlyváltozás, a vajúdással, szüléssel, szoptatással járó nagyfokú testi kimerültség. Mindezek biológiaiailag teremtenek okot arra, hogy az anya korábbi tulajdonságaiban átmenetileg valamilyen zavartünetet szenvedjen el. Az alak változása, az énkép változása a régi kép összeomlásával, önértékelési problémával járhat. A biológiai paraméterek változása mellett újabb teher a nő számára, hogy új anyaszerepét a meglévő régi szerepköre mellett kell ellátnia, ami megint csak viselkedésszerű bizonytalanságot eredményez: alkalmasint kinek kedveznek, a férjemenek vagy a gyermekemnek? Ebben a vonatkozásban megemlíthetőek a szexuális elvárások is. Borjúkötélnak nevezték hajdanán azt az időszakot, amikor a közönséges kerülése okán a

férj szexuális igényeinek kielégítése vagy elmaradt, vagy pedig - a magyar kultúrában bizonyos tájegységeknél - átmenetileg az anyós feladata volt. Ma meghitt párkapcsolatban ennek a kérdésnek a kezelése elvileg már nem jelenthet gondot, a gyakorlatban viszont minden szülő nő szembesül a problémával, ilyen-olyan szinten oldva meg azt. A gyermekvállalás a felelősségérzet komoly megválto-

zásával is jár, mely egyes esetekben az első komolyabb olyan megpróbáltatás, melynek terhet önállóan kell viselnie. Az ehhez kapcsolódó lelki jelenségeket sokszor még az orvosok sem ismerik fel. Mind az anya előzetes várakozása szerint, mind a társadalmi elvárás szerint, ha egészségesen megszületett egy gyermek, és egészséges az anya is, akkor szinte kötelező „úszni a boldogságban”. Ugyanakkor az anya azt tapasztalja, hogy bizonytalan, bizonyos helyzetekben tehetetlen, hogy aggódik, hogy nem bírja, hogy félelemmel van tele, hogy fizikailag kimerült, és még sorolhatnám. Amiért valójában az ebből adódó disszonancia csak az utóbbi évtizedekben okoz felismert depressziós állapotokat, annak az lehet az oka, hogy régen az a bizonyos Mária-ágy (lényegében a mai gyermekágyas időszak) idején a kismama minden segítséget megkapott a környezetétől, a családtapasztalt nőtagjaitól ahhoz, hogy elvonulhasson, pihenhessen, és nyugodt körülmények között feldolgozhassa azt az élményt, amin átessett.

(Folytatás a 4. oldalon)

A pszichiáter véleménye szerint

dr. Szűcs Attila

Az anyává válás pszichológiai és minden tekintetben rendkívül leterhelő állapot, melyhez a megfelelő háttérrel ma, ebben a felgyorsult világban egyre kevesebb család tudja a kismamájának biztosítani. Sok esetben az anya egyedül marad napközben a négy fal közt az újszülöttnel, esetleg még annak nagyobb testvéreivel is, mert a férj dolgozik, a nagymama szintén dolgozik, és a hűgától, nővértől sem várhatja el, hogy rááldozza a szabadságát. Ez a magaráhagyottság, illetve a társadalmi elvárás és a ténylegesen megélt helyzet belső konfliktusa az anyánál depressziós tüneteket okozhat, a gyermekágyi pszichózis, illetve a gyermekágyi depresszió kialakulásához

Az anyává válás filozófiai értelemben valaminek a kezdetét és a végét is jelenti. Az anya személye köti össze a múltat a jelenel és ebben a minőségében egyben a jövő záloga is.

vezethet a szülést követő kb. 3 hónapban. Szerencsére a pszichózis előfordulási gyakorisága igen alacsony (száz szülő nőből hozzávetőleg egy), míg ennek kb. tízszerese az orvosi beavatkozást is indokoltá tevő hangulati elváltozás (igaz, ezt nagyon gyakran nem ismerik fel). Ezek a megbetegedések szerencsére maradéktalanul gyógyíthatók. Sokat hátráltatja viszont a kismama állapotának javulását, ha környezete érzelmi állapotának labilitása miatt még büntudattal is terheli. Érdekes, hogy még egy ilyen nyilvánvaló biológiai megterhelés következtében előálló hangulatváltozást is milyen bizonytalanul fogad el betegséggé a társadalom.

A megelőző generációkra való viselkedésként ugyanakkor nemcsak rosszabb irányba való változásokat látunk, hanem ennek ellenkezőjét is. A második világháborúig az volt a szokás, hogy aki a katonaságtól leszerelt, húsz-huszonkét évesen párt választott. Még régebben, a jelenlegi 50-60 éves korosztály nagymamáit tizenöt-húsz év között kötötték házasságot, ráadásul azzal a hátránnyal, hogy idejük, alkalmuk sem volt párjukat maguk választani, vagy a házasságkötés előtt jobban megismerni. Egyrészt a leendő férjet a szülők nézték ki, másrészt erkölcsi kérdést csináltak abból, hogy pl. az első bálos kislányt véletlenül hazakísérő legény udvarlását nem illett a továbbiakban elutasítani. Így anyáink, nagyanyáink korában a nők javarésze idejekorán, 15-20 éves kora között, előkészületlenül, a felnőtté érés színvonalára történő eljutás előtt kényszerült férjhez menni, családot alapítani. A társadalmi nyomásnak megfelelően mind a szexuális viselkedés megtanulása, a másik nem viselkedésbeli, ezen belül szexuális szokásaihoz való alkalmazkodás, mind pedig sok más megfelelésre való felkészülés, a társadalomba való beilleszkedés lépései egy időben történtek. S ha ezt a fajta leterheltséget hamarosan még a gyermek születése is követte, valóban komoly családi segítségre volt szüksége a fiatal anyának. Mint tudjuk, a szülések ideje az anyák életkora szerint manapság erősen kitolódott. Ennek megfelelően valóban lehet is olyan megfigyeléseket tenni, hogy lényegesen kevesebb manapság a gyermekágyhoz közeli időszakban adódó súlyos pszichés probléma. Ugyanakkor az említett magaráhagyottság és elvárás disszonancia a későbbiekben esetleg negatív irányban befolyásolhatja a tudatos családtervezés alakulását.

Melyek a gyermek vállalása irányába ható pozitív tényezők?

Ahogy a bibliai teremtetéstörténetben a Föld és rajta az ember, az anya hasában is egy új élet teremődik. Ennek, s az utódról való gondoskodásnak kialakult egy nimbusza, egy olyan plusz megbecsültsége a társadalomban, amely eddig minden kultúrában az anya, anyaság feltevélen tiszteletével járt. Gondoljunk csak az első matriarchátus társadalmakra, de később is a nemzetek többségénél megélt Ósanya-tiszteletre, Szűz Mária-tiszteletre. Új életet teremtő képessége miatt máig kizárólagosan a nő tudja csak biztosítani az emberi lét folyamatosságát. Nem véletlen valószínűleg az sem, hogy az időszámításunk kezdete egy anyává válással, születéssel kezdődik a keresztény kultúrában, ez idő tájt ennek az eseménynek a megünneplésére készülünk éppen. Mindezeket látva úgy gondolom, csodálatos érzés lehet az anyának rákérdezni erre a feladatra, s a gyermekvárás időszakában a „Milyen lesz majd?”, később a „Milyennek neveljem?” gondolatíságában élni. Csodálatos és felemelő a „saját képe és hasonlatosságára” formálás majdnem teremtetéskénti szép és nemes feladatát ellátni. Ez, szaknyelven szólva a személyiség kiteljesedését is jelenti. Az egyediséggel szemben az anya, mint a gyermekéről gondoskodó, fontos

sá vált személy szerepel a továbbiakban. Amiat, hogy már nemcsak ön maga, de egy másik ember miatt is felelősséggel tartozik, egyfajta nélkülözhetetlenségi érzéstartatot is kap saját magára vonatkozóan. Ezáltal más lesz az anya küzdési stratégiája az élet minden területén. A fiatal lány valójában a szülés által válik felnőtté, érett nővé, márpedig a felelősségteljesen másról is gondoskodni tudó ember, fogalmaink szerint - úgy gondolom - a humanitás teteje.

Az anya fontosságára nyelvünkben is számtalan szó utal, gondoljunk csak például az anyaföld, anyanyelv kifejezésekre, vagy az összetartozást még jobban szimbolizáló anyacsavar szavunkra. Mindig a nélkülözhetetlenségnek a szavai azok, amelyek az anyával kapcsolódnak össze.

Az anyává válás filozófiai értelemben valaminek a kezdetét és a végét is jelenti. Életprogramot ad. Az anya személye köti össze a múltat a jelenel és ebben a minőségében egyben a jövő záloga is. Én úgy gondolom, ennél magasabb szintű feladatot ellátni aligha lehet. Röviden összegezve, ezek lehetnek azok az okok, amik miatt a nők kilencetized része örömmel megy az anyaságba. Ha valaki megkérdezi, hogy valójában mi is a boldogság, akkor azt kell mondanom, hogy a felsoroltak mindegyike, a szeretet áradásának megfoghatatlan, mégis oly nélkülözhetetlen áradása, amit az ember legelőször az anya-gyermek kapcsolatban tapasztal meg. Az olimposzi istenek közül Démétérnél az ósanya arche-típusa a gondoskodó, biztonságot adó, nyugalmat teremtő asszony alakjában testesül meg. Azóta is mindaz, ami az emberi lét elviselhetőségével valamilyen módon összefügg, annak értelmét és melegét adja, legelső sorban és legközvetlenebbül az anyaság révén valósul meg. Követett módon legközelebbi részesei ugyanennek az életléménynek a gyermeknevelésben egyre inkább közreműködő apák is. Ez az újszerű apaság-élmény már nem azonos a korábbi szigorú, bizonyos értelemben távolságtartó, érzelmeit visszafogottan kimutató apatípus élményével: ezáltal a férfitársadalom családi élet terén mind jobban aktivizálódó tagjait még szorosabb szál köti, kötheti az őket gyermekkel megajándékozó párjukhoz.

Kada Erika

Gyermekeink családjukról, helyzetükről

A Kecskeméti Főiskola Tanítóképző Karának Társadalomtudományi Tanszéke évek óta végez kérdőíves felméréseket a különböző korosztályhoz tartozó fiatalok körében. Most egy korábbi és a legutóbbi vizsgálat néhány családra vonatkozó tanulságát adjuk közre.

Általános iskolások

Öt évvel ezelőtt készült az a kérdőíves vizsgálat, melyben kecskeméti általános iskolások véleményére voltunk kíváncsiak különböző, az iskolai, a lakóhelyi, illetve a tágabb társadalmi környezettel összefüggő kérdésekre adott válaszaik alapján. A vizsgálat során érdekes kiegészítő tapasztalatokra is szert tettünk: megtudtuk, például, hogy az akkor 4-6. osztályos 405 gyermek 76 százaléka él együtt édesanyjával és édesapjával, 14 százaléka az édesanyja, két százaléka az édesapja egyedül nevelte. Nevelőapjával élt a gyerekek 6 százaléka, nevelőanyjával mindössze egy százaléka. A belvárosi iskolákban 80 százaléka körül volt a teljes családban nevelkedők aránya, míg a lakótelepi iskolákban mindössze 65 százaléka.

Tanulságos volt számunkra, hogy a gyerekek milyen keveset tudnak a szüleikről. Már az életkorukra vonatkozó kérdés is problémát okozott, az iskolai végzettséget illetően pedig a megkérdezettek 26 százaléka a nem tudom választ jelölte meg, további 15 százalék pedig egyszerűen megválaszolatlanul hagyta ezt a kérdést. Azt már nem tartottuk meglepőnek, hogy a főiskolát vagy egyetemet végzett szülők gyermekei voltak a legtájékozottabbak.

Megkérdeztük (volna) azt is, hogy milyen témákról szoktak beszélgetni a szüleikkel, a barátaikkal, családi körben vagy a tanáraikkal. Sajnos a gyerekek nem tartották elég izgalmasnak ezt a kérdést, mert átlagosan 50 százaléka nem választott értékelhető módon. Így aztán csak találgathatunk, hogy a beszélgetésekben miért csak az iskolai problémákról meg a gyermek jövőjéről esik szó, s ehhez képest miért szorulnak háttérbe olyan kérdések, mint a vallás, a pénz vagy a szeretet... (Egy későbbi középiskolások körében végzett országos vizsgálatban is, a gimnazisták kivételével megdöbbentően kevesen jelezték, hogy bármiről is beszélgetnének a szüleikkel vagy családi körben. A téma itt is az iskolai, pályaválasztási kérdésekre korlátozódik, társadalmi, politikai, morális kérdésekről szinte soha nem beszélgetnek, a társas kapcsolatok megtárgyalása teljesen a kortársi, baráti körre jellemző.) Ugy tűnik tehát, hogy a családban létezés sok esetben inkább békés egymás mellett élés, mintsem valóságos, tartalmas, kommunikatív együttélés...

A vizsgálat során rendkívül örültünk a gyerekek aktivitásának, a kérdőív pozitív fogadtatásának, de az egyik kérdésre adott válaszuk még ma is elszomorít. Az akkor felkerestett gyermekek 15 százaléka egyáltalán nem tartotta elítélendőnek, hogy megverik, ha rossz magatartása miatt beírnak az ellenőrzőjébe! Talán ez otthon a gyakorlat?

Kecskeméti középiskolások

Középiskolások körében az elmúlt tanévben készült felmérés, amelyben összesen 553 végzős véleményét ismerhettük meg. Néhány

kérdésre adott válaszaikról a Kőztér 2001. szeptember-októberi számában is beszámoltunk.

A megkérdezett középiskolások családjának eszközellátottsága meglehetősen jónak mondható. A legtöbb (90 százalék körüli) háztartásban van telefon, színes tévé, automata mosógép, hűtőszekrény, több mint kétharmaduknál megtalálható a videó, a mikrohullámú sütő, a mobiltelefon, a parabola antenna vagy kábeltevé, hifi-torony és a bankkártya. 65 százalékban jelezték a három évnél idősebb autót, 25 százalékban a három évnél fiatalabbat, 59 százalékuknál van számítógép, 42 százalék családjának van nyaralója vagy hobbitelke.

Mindez egybecseng azzal, hogy a megkérdezettek többsége (75 százalék) a középső, 4-5-6-os fokozaton helyezné el a családját a jövedelem szempontjából képzett 10 fokú skálán. A legszélső értékeket senki sem választotta, viszont 15 százaléka a 7-8-as, tehát viszonylag magas szintet jelölte meg. Érdekes módon, amikor azt kértük, hogy 10 év múlva elképzelt önmagukat helyezze el egy ugyanilyen skálán, akkor már sokkal merészebb szóródást mutat a táblázat: erőteljes az eltolódás a felső szint felé. Fiataljaink tehát optimisták!

(Lásd táblázat!)

A család elhelyezése a jövedelem szempontjából 10 fokú skálán:

-	2	4,9	21,9	31,1	22,1	12,5	3,3	0,4	-
legszegényebbek									leggazdagabbak
Nem választott: 2									
Önmaga elhelyezése 10 év múlva ugyanezen a skálán:									
0,7	0,2	1,1	7,2	17,2	19,9	21	10,8	1,3	2,5
legszegényebbek									leggazdagabbak
nem tudja: 17, nem választott: 1,1									

A viszonylag magas ellátottság és besorolás ellenére a végzős középiskolások 41 százaléka jelezte, hogy előfordult náluk az elmúlt 12 hónapban, hogy hónap végére elfogyott a pénz. 17 százalékuknak gondjai voltak a számlák kifizetésével, 10 százalékuknak a lakbérrel vagy a lakáskölcsön törlesztésével. Mindössze 4 százalék jelezte, hogy ennivalóra sem jutott elég pénzük. Ha takarékoskodni kell a családban, akkor leginkább a nyaraláson, utazáson, szórakozáson spórolnak, ezt követi a ruházkodás, a lakásfelújítás és javítás. Legkevesebb az orvosi ellátás igénybevételét és a gyógyszerek vásárlását korlátozzák az anyagi nehézségek, de a könyvek vásárlása vagy a különórák igénybevétele is fontosabb takarékossági tényező, mint az élelmiszervásárlás visszafogása.

A megkérdezett középiskolások családjában általában négyen élnek (44 százalék), de viszonylag sok a három (24 százalék), illetve az öt fős (17 százalék) család is. A diákok 60 százaléka 50 és 120 négyzetméter alapterületű lakásban lakik, érdekes módon azonban 20 százalékuk nem tudja, hogy milyen alapterületű a lakás, ahol lakik. A mintában szereplők 58 százaléka egy testvére van, 13 százalékának nincs testvére, 19 százalékának van két testvére. A négy gyermekes családok száma még számottevő (5,6 százalék), az ennél nagyobb gyerekszám alig jellemző.

A középiskolások több mint háromnegyede naponta, vagy legalábbis rendszeresen megbeszéli a szülei, hogy milyen érdemjegyeket kap az iskolában, mindössze 4 százalékuk jelezte, hogy nem nagyon érdekli a szüleit, hogy milyen

az iskolai előmenetele. A válaszadók több mint 90 százaléka válaszolt úgy, hogy érdekli a szüleit, hogy hol és kikkel szórakozik. Szinte azonos arányban (43-43 százalék) jelezték, hogy inkább szigorúan, illetve inkább engedékenyen nevelik őket a szülei. Hasonló az arány, de sokkal kisebb elemszámmal az igen szigorú vagy igen engedékeny nevelésre vonatkozóan (6-6 százalék).

A szülőkkel való lehetséges konfliktusok forrása a házimunkában való részvétel, illetve a tanulmányi eredmény, de ez is inkább ritkán szokott előfordulni. Legkevesebb a barátok megválasztása, a szórakozóhely vagy az öltözködés vezet összeütözköshöz a szülők és gyerekek között, és minden kérdésnél viszonylag sokan jelezték azt, hogy soha nem jelent konfliktust a megnevezett tényező közöttük és a szülei között.

Ifjúság 2000

Talán nem érdektelen, ha a kecskeméti fiatalok mellett kitérünk az utóbbi évek legnagyobb szabású országos, reprezentatív ifjúságkutatási vizsgálatára, melyben a 15-29 éves korosztályt kérdezték életköriülményeiről, értékrendjéről, jövőképeiről. (A vizsgálat eredményei

megtalálhatók az interneten, a www.ifjusag2000.hu honlapon, s megjelent az azonos című kötet is.) A kecskeméti középiskolásokhoz hasonlóan, az ország fiataljainak értékrendjében is az első helyeken szerepel a család, sőt nem igazán érzik társadalmi problémának a családi értékek visszaszorulását. Ugyanakkor életpályájuk alakulásánál elsődlegesnek tartják a tanulmányok befejezését és a szakmai ismeretek megszerzését, ezt követi a saját lakás megszerzése. A családalapítás és a gyermekvállalás a harmadik-negyedik helyre kerül, tehát a prioritások szempontjából és időben egyaránt kitolódik.

A 15-19 éves korosztály 45 százaléka még teljesen megfelelőnek tartja szülei életesményét a maga számára is, ugyanez a 25-29 évesek számára már csak 34 százalékos arányban megfelelő. Körülben 16 százalékos azok aránya, akik teljesen elutasítják szülei életvitelét.

A rendszerváltás utáni helyzetet a fiatalok többnyire negatívan ítélik meg, de saját életük alakulását illetően ők is optimisták. Az ifjúság legégetőbb problémájának a munkanélküliséget tartják, ezt követi a pénztelenség, az alacsony keresetek. A harmadik legkomolyabb gondot a lakáshelyzetük megoldatlansága jelenti számukra, amit a szegénység, a létbizonytalanság követ.

A választások évében tehát lett volna mit üzeni az ifjúságnak, s talán érdemes megkérdezni a különböző korosztályhoz tartozó fiatalokat és odafigyelni a problémáikra!

H. Á.

Zenés(z) családok - családi zenélések

Kodály Zoltán sokszor idézett, már-már elcsépe-
lt és szokás szerint félreértett gondolata szerint zene
nélkül nincs teljes értékű emberi élet. Azt persze el-
felejtjük, hogy Kodály zenén nem az akárhog, akár-
mikor, akárhogy megszólaló akármit értette, hanem
az olyan hangzó világot, amelyben magára ismerhet
az emberiség: átélheti örömeit és bánatát, levezethe-
ti feszültségeit, vagy éppen meditálhat a természet
nagyszerűségén.

Azok a szerencsések, akiknek életét fogantatásuk-
tól a sírig elkíséri a zene ismerete és élvezete, való-
színűleg gazdagabban és erőteljesebben élnek meg
saját életüket, s fogékonyabbak, megértőbbek egy-
más iránt. Azok pedig, akik másoknak is zenei üze-
neteket közvetítenek, akár szerzőként, akár előadó-
ként, azok - megint Kodály szavaival - az emberiség
jótevői. Boldogok, akik zenélnak - folytathatnánk
Jézus üzenetét, s boldogok, akik őket hallgathatják.

Kecskeméten hagyományai vannak a családi zené-
lésnek. Annak idején, 120 évvel ezelőtt a vasútálla-

A Kuna Family

más melletti szolgálati otthonban is házi-muzsika
szólt, s tette világra-szóloán fogékonnyá a születén-
dő gyermeket, a következő század híres zeneszerző-
jét. Mihó karnagy úr vezénylete mellett lányai is fel-
léptek a pódiumon, az M. Bodon, a Vásárhelyi és a
Nemesszeghy család öröksége a zene iránti elköte-
lezettség nemes példája.

Napjainkra már ismerősként csengenek egyes ne-
vek a fiatal muzsikusi körben: lám, az édesapja ját-
szik a zenekarban! Anyukája énektanár! A férje/fe-
lesége is zenész! Már a nagymamája is kórusban
énekel! A szülei is muzsikuskok, de a gyermek talán
nemzetközi karrier előtt áll vagy már el is indult a
hírnév felé.

Túlzás lenne dinasztiákról beszélni, de tény, hogy
a kisgyermekkorától való folyamatos „zenével élés”
kihat a felnövekvő generáció pályaválasztására, s
bizony nem ritka, hogy egy-egy családban több ki-
váló muzsikust is találhatunk. Fellegi, Dömötör,
Juhász, Kuna, Pusker - olyan nevek, ahol szülőit,
gyermekét, testvérét jegyezz a szakma, nem is beszélve
az Erdei vagy Ittész családról.

Legalább ilyen öröm azonban, hogy a sok ismert
név mellett jelen vannak a zenész szakma közönsé-
gét jelentő „névtelen” családok is. Azok a szülők és
gyerekek, akik egy-egy bérleti hangversenyen, neve-
zetes évfordulón, ünnepi koncerten részesülnek va-
lamiben, amely csak a dobogóról áramolhat feléjük.
S milyen jó együtt, közösen átélni, ha kiválóan sike-
rül a Szimfonikusoknak Kodály Páva-variációját
megszólaltatni, ha a 40 éves Pedagógus Kórus meg-
lepi a közönséget a Missa Brevis előadásával. De
még a fájdalmas emlékezés, a terrortámadás évfor-
dulója is zenét teremtett: a Nagytemplomban össze-
szűföldött tömeg Mozart Requiem-jével tisztelgett
az áldozatok emléke előtt.

S amilyen jó hallgatni a gyermek zongora, hege-
dű, gitár vagy fuvolajátékát egy-egy házi hangver-
sényen, az iskolák kórusait a karácsonyi ünnepek
tájékán, olyan fontos egyszer-egyszer előben is hal-
lani, hogy hol tartanak a profik, mire jutott a Nem-
zeti Filharmonikus Zenekar, hogyan szól Haydn
vagy Mozart szimfóniája, ha Kocsis Zoltán vezé-
nyel.

Nem tudom, hogy otthon zenélnék-e együtt a szü-
lők és gyerekek, nem tudom, szabad-e még ma is
házi muzsikáról beszélni. De valahogy jól esik hal-
lani, ha egy-egy lakótelepi vagy családi ház ablakán
hangszeres gyakorlásra utaló hangfoszlányok szü-
rődnek át, vagy ha dübörgő hangfalak helyett cse-
desen dudorászik az autós a volán mögött. Talán
már az egykori fő aggodalmaskodók is belátják: a
technika hiába igyekszik az élet minden területére
betörni és minden személyesét kiirtani, a zenének
megtiltani nem lehet...

S még valami! A zene a család, a szeretettek hiá-
nyát is képes enyhíteni. Horváth Agnes

Az egymásra figyelés borzasztó időigényes foglalatosság?!

Beszélgetés dr. Szappanos Mária gyermekpszichiáterrel

**Több mint három évtizede kezdte orvosi hivatását, s immár húsz
esztendeje a lélek gyógyításának szenteli tudását dr. Szappanos Má-
ria gyermekpszichiáter. Válsághelyzetbe került családok százainak
segített - hiszen ha „baj van a gyerekkel”, az közvetve-közvetlenül az
egész családot érinti -, hogy békés, kiegyensúlyozott, vagy legalább-
is elviselhető mederbe tereljék saját életüket. Az alábbi beszélgetés-
ből kiderül: a gyerekek - s így a családok - egészséges fejlődését,
életvitelét kockáztató tényezők nemhogy csökkentek volna, inkább
szaporodtak az utóbbi években. Méghozzá az egészséget meghatározó testi-lelki-szo-
ciális jóllét-összetevők közül - a látszólagos életszínvonal-emelkedés ellenére - az
utóbbival, azaz a szociális tényezővel vannak a legnagyobb gondok...**

- A szociális, régebben elsősorban
az anyagi természetű és kulturális
hátrány mindig is meghatározó volt
az emberek egészségi állapotának
milyenségében - magyarázza a dok-
tor. - Ez sokszor közvetlenül ha-
tott a gyerekek testi és szellemi fejlő-
désére is. Gondoljunk csak a tudat-
lanságból fakadó táplálkozási hiedel-
mekre, szokásokra: szájból szájba
etetés, mákgubóból főzött teával va-
ló itatás, hogy „megnyugodjon a
baba”, és sorolhatnám. Az úgyneve-
zett szociális hátrányos helyzet - ami
következményként könnyebb vagy
súlyosabb lelki problémákhoz vezet-
het - ma sokkal összetettebb, de saj-
nos, a dolog természeténél fogva,
ugyanúgy befolyásolhatatlan az or-
vos részéről, mint a több évtizeddel
ezelőtti...

**- Melyek ezek az „új típusú” szo-
ciális hátrányok?**

- Elsősorban a gyermek optimális
fejlődése szempontjából elengedhe-
tetlenül fontos meleg, tartalmas em-
beri kapcsolatok hiánya, vagy mini-
málisra való lecsökkentése a csalá-
dokban. Ezek, az esetek egy részé-
ben legalább is, változatlanul anyagi
természetűek: az anya - bár tisztában
van vele, mennyire fontos lenne,
hogy sokkal több időt töltsön a gyer-
mekével -, nem engedheti meg ma-
gának, hogy annyit foglalkozzék ve-
le, amennyit szeretne. Mert - egzis-
tenciális okokból - muszáj munkát
vállalnia. És sajnos kiesett a családi
körből egy nagyon fontos, régebben
hasonló helyzetekben „jól
funkcionáló” láncszem: a nagyma-
ma. Ennek okai ismertek: a nagyma-
mák is vagy dolgoznak még, vagy a
fiatal családoktól külön élnek. Mi
marad? A tévé... Ami elé jól le lehet
ültetni gyereket - különösebb rábe-
szelés nélkül -, és amiből azt lát (vá-
logatás nélkül!), amit...

**- Ezért sok, régebben a családban
elsajátítható ismeret-tapasztalat így
a gyermekintézményekre hárul.
Vagy hárulna?**

- Őszintén szólva, nem tudom,
hogy a jelenlegi iskola - mint az
egyik legfontosabb szocializációs
szintér - kiknek is van kitalálva. Mert
az átlagos (átlagosan jó!) családi kör-
nyezetből kikerülő, átlagos intellek-
tusú gyerekeknek is nehézségeik
vannak az elvárt követelményekkel
szemben. És akkor még csak az ok-
tatásról beszéltem. Arra sincs elege-
dő idő. A nevelésről, felkínált-felki-
nálható „nevelődési lehetőségekről”
nem is beszélve. Hol van ma arra

ideje egy tizenévesnek, hogy elol-
vassa a Háború és békét? Hogy ér-
zelmileg azonosuljon tőle nagyon tá-
voli személyiségekkel, s ezzel saját
személyisége gazdagodjék. Vagy
megfigyelje - a természetben! -
mondjuk egy fűzfa csodálatos átala-
kulását a rügyfakadástól a lombhul-
lásig, s ezzel közelebb kerüljön ah-
hoz a környező világhoz, amiben él,
amelynek léte tőle függ, s amelynek
megmaradásától ő is függ!

**- Hol csapódik le mindezek hiánya
a pszichiáter praxisában?**

- Sok, a tinédzserkorban megjelenő
deviancia eredendő kiváltó oka ab-
ban lehet fel, hogy az illető az álta-
lános iskola első osztályaiban nem
tanult meg rendesen olvasni... Tu-
lajdonképpen, a mai, felgyorsult vi-
lágban, minden az ellen hat, hogy
egy kisdiák az olvasás gyakorlására
„fecsérelje” az idejét. Bármilyen ké-
pességű is, ezernyi más, a korszel-
lemnek megfelelőbb kihívás várja.
Szinte anakronisztikusnak tűnik ma
egy könyv fölé hajolni, abban elmé-
lyedni, pláne - különösebb élményt
nem nyújtó - tananyag-szöveg gyá-
korlásával bibelődni. A gyerekeket -
akárják vagy sem - egyfajta verseny-
re kényszerítik. Félreértés ne essék:
mindig voltak, s ma is vannak olya-
nok, akiket inspirál a versenyhelyzet,
a többségnek viszont kudarcok soro-
zatát hozza csak.

**- De hát úgy tűnik - és a gyerekek
is ezt látják -, ma nem annyira a be-
tűk, mint inkább a pénz olvasása a
nyerő...**

- Igen ám, de ahhoz, hogy valaki
bármilyen későbbi karriert fusson
be, azért elengedhetetlen, hogy elvé-
gezze - legalább - a nyolc osztályt...
És az első, komoly problémák - ma-
napság tömegesen! - már az általá-
nos iskola felső tagozatán jelentkez-
nek. A gyerekek egy része - gyakor-
lás, és persze a gyakorlást elősegítő
megfelelő motiváció híján - nem sa-
játjátja el készség-szinten az olvasást
akkorra, amikor abból-azzal már
mélyebb ismereteket kellene meríte-
nie, összefüggéseket kellene a leír-
takból elsajátítania-felfedeznie.
Rossz tanuló lesz, peremhelyzetbe
kerül, elkezd nem figyelni az órákon
- hiszen minék: úgyse ért semmit -,
ennélfogva „romlik” a magatartása,
s előbb-utóbb megtalálja azoknak a
társaságát, akik így is elfogadják. És
innen már csak egy lépés, hogy
olyasvalamit keressenek, amiben -
nyilván kisebb erőbefektetéssel - ők
is ki tudnak tűnni... S ha már ez se

megy, jöhetnek a problémákat elfe-
dó, „gyógyító” pótcselekvések, leg-
rosszabb esetben: akár a drogok.

**- Honnan lehet azt tudni, mikor
szorul már valaki arra - akár a tel-
jesítménykényszernek eleget tenni
nem tudó gyerek, akár a gyermeke
nevelésében zsákutcába futni látszó
szülő -, hogy szakember (pszichiáter
vagy pszichológus) segítségét lenne
tanácsos kérnie?**

- Mindig vannak vészjelek, amit az
értő(!) környezet jól vesz a maga an-
tennáival. De a jelek, természetesen,
egyénekenként különbözőek. Sajnos,
mind a szülők, mind a pedagógusok
hajlamosak arra, hogy - bár különbö-
ző okok miatt - elbagatellizálják eze-
ket a tüneteket. Vagy csak „nem ér-
nek rá” foglalkozni velük. Mind-
ezen túl, a pszichológus-pszichiáter
segítségének igénybe vétele sok
esetben még mindig stigma: „hülye
vagy, fiam, ... ezért szorulsz
ilyesmire.”

**- Műténne - ha tehetné - a szóban
forgó családok karácsonyfája alá?**

- Hát, például - és nemcsak nekik,
hanem mindenkinek - egy olyan té-
véműsor-választó dekóder (vagy
micsodát), amivel a szülők előzete-
sen irányítani-szabályozni tudják, ha
akarják, mit nézzen a lakásban egye-
dül hagyott gyerekek... Hihetetlenül
sok a kontrollálatlan tévézésre (is)
visszavezethető agresszivitás és más
lelki sérülés... És sokszor hallom:
„én megtiltottam neki, hogy
nézze... De ha nem vagyok otthon.”

**- A tévét sokan mások is kárhoztat-
ják.**

- Én nem, ellenkezőleg! Tudomá-
sul kell vennünk, hogy az emberek
nagy többsége számára ez ma a leg-
főbb információs és kulturális
forrás... Ezért, ha lehetne még egy
kérdésem, azt kívánnám: legyenek
benne olyan okos, nézhető műsorok,
amelyek a szülőknek segítenek meg-
ismerni a saját gyerekeiket. Azzal,
hogy bepillantást nyújtanak - úgy ál-
talában (ki szereti, ha őt magát állít-
ják pellengérré?) - a gyerekek érzé-
seiről, gondolatairól, lelki működé-
séről. Bergman Jelenetek egy házasa-
gából című filmjének férfifőhőse
fogalmaz így egy helyütt: „pszicho-
lógiai analfabéták vagyunk.”

Sajnos, így van. Pedig csak egy-
másra kéne figyelünk. Csak hát, az
egymásra figyelés borzasztó időigé-
nyes foglalatosság...

Szabó Klára

A Ráday Múzeum költözködik

1983-ban kezdte meg működését Kecskeméten a Duna-melléki Református Egyházkerület Ráday Múzeuma az Újkollégium épületében, ahol egyházművészeti és egyháztörténeti emlékeket mutattak be. Az épület bővítése miatt jelentősen csökkent a múzeum alapterülete, ami az ideiglenes bezárást eredményezte. E kényszerhelyzetben kértem meg dr. Fogarasi Zsuzsa múzeumigazgatót, hogy tájékoztasson a múzeum jelenlegi helyzetéről és működésének várható kiteljesedéséről.

az egyházközségnek volt szakembere és kapacitása, térítés nélkül igénybe vehettük. A segítség a közműves munkák elvégzésénél milliós nagyságrendű támogatást jelentett a múzeum számára.

- A kecskeméti Ráday Múzeum az ország számon tartott egyházi gyűjteményei közé tartozik. Az állam és az egyház szakmai segítségével hogyan érvényesül a múzeum működésénél?

- A múzeum alapításától figyelemmel kísérhettem ezt a kapcsolatot, de állit-

gye akkori vezetőjének, dr. Gajdósi Istvánnak eszméi, erkölcsi támogatása, mely a tanács anyagi támogatásával is kiegészült.

- A múzeum jelentős értékei milyen gyűjtőterületről származnak? Kérem, emlékeztetőként soroljon fel közülük néhányat.

- A Duna-melléki Református Egyházkerület, mint egyházkerületi egység, mint püspökség, a Duna-Tisza között és Dél-Dunántúlt (Baranya-Tolna megye és Fejér megye délkeleti része) foglalja magába, és az itt működő gyülekezetek egyházművészeti értékei kerültek a kecskeméti Ráday Múzeumba. Számon tartott értékeink közül a kecskeméti gyülekezet 17. századból származó ötvös tárgyait említem, amelyek az itt dolgozó céh működését is igazolják. A Duna-Tisza közén nagyon kevés a festett asztalos emlék, ezért a Szabadszállásról származó festett kazettás mennyezet különös jelentőséggel bír a gyűjteményben. A dunántúli Mernye községből származó festett szőszék és annak koronája mellett a patapoklosi asztalos munkákat emelném ki a múzeum értékes tárggyűjteméséből.

- Az Ókollégium kialakított, új környezetében a tárgyak bemutatása miként változik a régi kiállítóhelyhez viszonyítva?

- Azért fogaduk el ezt a megoldást, mert azt láttuk, hogy itt teljes kapacitással és felszereltséggel működhet a múzeum. A költségek 20 millió forintot emésztettek fel, de sokkal jobbak az épület adottságai. A belső térben a boltíves termek szépsége mellett a magasságuk is előnyösen kihasználható. Az imént emlegetett memyei szőszék és szőszék-korona, mely a régi helyen soha nem volt „in situ” bemutatható, itt eredeti szépségében megmutatható a látogatóknak. Előnyként jelentkezik, hogy az épületben működik Fuchsreiter András védett ásványgyűjteménye, mely lehetővé hozzánk tartozik. Így a látogatók számára egy komplex anyagot mutathatunk be az egyházművészet és iparművészet iránt érdeklődőknek, amellyel azok is találhatnak látnivalót,

akiket a természettudományok is érdekelnek.

Az épület megközelíthetősége is előnyösebb az előtte kialakított parkolóval. A tágas bejárat, a hátsó udvar alkalmas arra, hogy szolgálja a múzeumnál nélkülözhetetlen szállítások lebonyolítását.

- Azok az emberek, akik érdeklődnek a múzeum értékei iránt, várhatóan mikor tekinthetik meg az újjarendezett kiállítást?

- Itt csak a vágyamat tudom megfogalmazni, mert az a pénz, amit erre a célra összegyűjtöttünk az év végén elfogy. Az állandó kiállítás rendezéséhez 3-5 millió forint hiányzik. Most ennek az összegnek az előteremtésén kell dolgoznunk. Reménykedem, hogy talán a fenntartó megelőlegezi az összeget. Bízom az állami támogatásban és a pályázatok adta lehetőségekben is, és reményeim szerint 2003 őszén megnyílik a múzeum. Néhány tárgyat restauráltatni kell és a megfelelő installációt is el kell készíteni. A készülő kiállítás, tíz évig állandó kiállításaként fog működni. Vonzó és közösségbarát kiállítást szeretnék létrehozni, amely lehetővé teszi - kamerák alkalmazásával - a digitálisan feldolgozott anyag megtekinthetőségét. Ezek pénz és időt igénylő feladatok. Szeretném, ha a kiállítás megnyitása-akor olyan múzeumot adhatnánk át a közönségnek, ahol az értékes gyűjtemény bemutatása mindennemű kiválnomnak megfelel.

Lejegyezte: Daróczy Kiss Márta

Beszélgés után átsétáltunk az Ókollégium épületébe. A leendő kiállítás helyén a festők dolgoznak. A boltíves termek főfőfő falán fűtőtestek, az ablakokon újlag készített fatáblák. Lépteinket a fa- és kőpadló visszhangozza, miközben a múzeumigazgató ismerteti, hogy a termekben milyen tárgy-együttes kerül kiállításra. Riasztóberendezés vigyázza az épület biztonságát. A ráktár klimatizálás terében már példás rendben sorakoznak a műtárgyak, melyek egy részét „személyesen” költöztette át az igazgató. A Ráday Múzeum tizenhét évig vonzotta régi helyén az érdeklődőket. Fennállásának 20. évében, 2003-ban a felújított kiállítás megtekintői jelentősen bővítetik a múzeumlátogatók számát.

Emlékkép 1987-ből. A canterbury érsek látogatása a Ráday Múzeumban. (Karáth Imre felvétele.)

hatom, hogy mind a egyház, mind az állam szakmai szervezeteitől megkaptuk azt a támogatást, ami elvárható. Szakmai központomtól, a Ráday Múzeumgyűjteménytől én közvetlen segítséget kapok. Itt említenem meg Benda Kálmán akadémikus és dr. Berecz Ágnes igazgató nevét. A Ráday Múzeum működésének első 7-8 évét meghatározta Bács-Kiskun me-

ra, hogy miként tudjuk átalakítani és múzeumi célra alkalmassá tenni a tanteremként használt helyiségeket minimális költséggel. Az építésszerűen kialakítható térben el kellett helyezni a vagyonvédelem szempontjából fontos biztonsági berendezéseket, rácsokat, spalettákat, riasztókat. A új feladatok ismeretében, kérdés-ként fogalmazódott meg bennem: tudok-e építkezést vezetni? Jelenthetem - az építésvezetői működésem befejezésekor, amikor csak a mesterek munkáját kívánom meggyorsítani - sikerült ezt a munkát elvégezniem.

- Az építkezés jelentős összeget igényel, milyen forrásokból sikerült az anyagi fedezetet megteremteni?

- Pályázatok útján nagyon kevés anyagi támogatást kaptunk, csak a raktári felszerelésünk korszerűsítésére nyertünk egy-millió forintot. Az építkezés összes kiadásait a múzeum éves költségvetéséből fedeztük. Mivel nem rendezhettünk kiállításokat, nem fogadhattunk látogatókat, így a fenntartási költségeinket, a világítási és a fűtési kiadásokat is minimálisra csökkenthettük. Takarékoskodtunk! 2000. év második félévi költségvetése mellett, a 2001-2002-es esztendőben felhasznált 10-11 millió forint volt az az összeg, amelyből az építési munkákat fedeztük.

Meghatározó segítséget nyújtott a Kecskeméti Református Egyházközség azzal, hogy az Ókollégium új helyiségeit, ahová a múzeum költözik, ötven éves ingyenes használatra adta át az intézménynek. Az építőipari szakmunkák elvégzésénél, melyekre

- A muzeológiai munka terén ez döntés milyen változásokat eredményezett?

- A időszak kezdetén hosszú egyeztetések kezdődtek a Református Egyházközséggel, hogy azt a múzeumi részt, amit lebontottak, vissza tudjuk-e vinni az újonnan felépülő szárnyba, vagy valamilyen más megoldást kell választanunk. Az első esetben 25 millió forintot kellett volna a Református Egyházközségnek fizetni, de ennek az összegnek a kifizetését sem a kerti-leti egyházi vezetés, sem a múzeum nem tudta vállalni.

A hosszas tárgyalások, viták eredményeként megegyezés született, melynek lényege: a Ráday Múzeum az Újkollégium épületéből átköltözik az 1820-30-as években Hofrichter József által tervezett, a kecskemétiéket által Ókollégiumként ismert épületbe, amely a Református Egyházközség első kollégiuma volt. A régi-új épületben, a kiállítási terünk 20-30, míg a raktári területünk 120-130 négyzetméterrel lesz nagyobb, így lényegesen jobb elhelyezést tudunk adni a múzeum anyagának.

Ezt követően terveket készítettünk ar-

A Kecskeméti Képtár egyszerre két kiállítás megnyitóját is tartotta Luca napján. Előbb Pap Gábor művészettörténész nyitotta meg a Bészabó András festőművész negyedszázados munkásságát bemutató kiállítást a Cifrapalota Pávás termében. Az alkotó az egyik leggyengébb hangú képviselője kortárs művészetünk mitológikus vonalának, bátran keresi az egyes kultúrák, vallások szellemi és ikonográfiai rendszerei közötti kapcsolatokat, átmeneteket, s ötvözi azokat az egyes műalkotásokon belüli egységes egészzé. Bészabó szinte minden alkotói pillanatában az organikus irányultságú művészet örök ideáját kergeti: megteremteni az égi és a földi világ legalább virtuális átjárhatóságát.

Szólhatna erről a Téli Tárlat is, melyet az előbbi kiállítás után nyitott meg dr. Balogh László, a Bács-Kiskun Megyei Közgyűlés elnöke és Wehner Tibor művészettörténész. Szólhatna, de csak egyes emelkedett pillanataiban, hiszen a tíz éves évfordulóját a tárlattal megünneplő Műhely Művészeti Egyesület válságos időszakát éli. A válság leginkább két dologban ütközik ki. Az egyik az ötagú vezetőség jelenlegi megosztottsága, amely a magyarországi viszonyoknak megfelelően sajnos nem az érdemi vitákban csúcsosodik ki, hanem az egyéni érdekek érvényesítése mentén. A válság másik jelensége az inaktivitás, ami a kiállításokon még talán kevésbé feltűnő, de annál jobban érezhető a tagdíjak egyre nagyobb mértékű elmaradásában, s a közgyűléseken való minimális részvételben. Miért ez az érdektelenség? A legfőképpen talán azért, amit a katalógus előszavában nem si-

került érdemben tisztázni, hogy a Műhely más társaságokhoz képest szinte egyáltalán nem mozdul ki Kecskemét határain kívüli, holott a tagság túlnyomó többségének erre egyértelműen igénye lenne.

A Téli Tárlat a megyei alkotók bemutatkozásának helyi fóruma, többé-kevésbé szabályos biennálé rendszerben. Immár a 60-as évek óta létezik a megyei önkormányzat, a megyei múzeum, illetve a Kecskeméti Képtár szervezésében, az utóbbtól vette át (?) 1992-ben az egyesület a házigazda szerepét. Azonban, nem feltétlenül csupán csak a Téli Tárlatra van a megyei művészeknek szüksége, hanem arra is, hogy az ország más településein is megmutathassák magukat. Miért nem történt igazolható módon ebben az irányban érdemi lépés? Sajnos erre nem kaptunk eddig értékelhető választ. Mindenesetre az idén látható Téli Tárlat különösen a változatosságot tekintve a jobbak közé tartozik, sőt színvonalas alkotást is jelentős számban találunk (neveket a sértődések elkerülése végett nem említünk). A katalógus is megszületett, még-hozzá a művészettörténeti szempontokat érvényesítő végre többnyire értékelhető élet-rajzokat (angolul is), és komolyabb bevezetőt (angol és német fordítással) is tartalmazva. Igen, művészettörténeti szempontokat. Magyarországon megdöbbentően rossz és ellent-

mondásos a kortárs művészek és a művészet-történészek viszonya. A művészek - s itt éppen egy alkotót kell idéznem - „szolgáiként” tekintenek a művészettörténészekre, s öcsöve-ikként kívánják őket alkalmazni, szinte teljesen háttérbe szorítva őket. Hogy miért meglepő ez? Mert nyugaton, ahová a művészeti életünk is igyekezik szándékozik, teljesen másképp van mindez. Sőt, ahogy azt egy német művész-nő mesélte nekem egy nemzetközi zsűri alkalmával, megdöbbentette az is, nálunk mennyire érvényesülnek például a díjazásoknál is a „haveri” és az egzisztenciális kötődések és kapcsolatok az egyes művészek között. (Nem mintha mást tapasztaltunk volna, de a kívülről jött embernek talán jobban hisznek.) Ahogy nyugaton a művészettörténészi szakmára is jobban hallgatnak. Sajnos nálunk nem, emiatt is maradt el a Téli Tárlat koncepciójából például a történeti visszatekintés (meghalt művészeinkre viszont egy-egy művel emlékezni fogunk, amire pedig a kortárs művészetben is szükség van, s ezért készült kaotikus körülmények között a katalógus is).

Szerencsére az egyértelmű bővült nagy többségében sikerült kiszűrni, annak ellenére is, hogy ma már szinte mindenki művésznek hiszi magát. Bátran tehetik, hiszen a közönség, a fogyasztói társadalom nagy úr. A kereske-

delem éppen ezért a XVII. század Hollandiájának szellemiellen változtatást alakította ki. Mig ott „ágyúlóv”, „vanitas csendélet”, festők, addig ma „szarvasbögés”, „napfelkelte a vízparton dupla holdvilággal”, „cica a szomszédasszony bájos egerével sakkozik egy alföldi tanyán”, „festők tömegei, addig, sajnos, a mi tájékaiknak a nem ez az utóélet érdemlő Bozsó János végtelen mennyiségű, de dilettáns utánzója, rosszájú epigonja fest tanyát, vízpartot mindenfajta komoly gondolati tartalom, s indok nélkül. S ez utóbiáknak mindig könnyebb a siker, hiszen mindig az élvezet előny, amihez nem kell műveltség, gondolkodni sem kell, s a fej fűrésztá- sa helyett csupán „gyönyörködni” is elegendő. Különösen veszélyes az, amikor e „művészek” politikai hátszéllel kívánnak felülemelkedni tehetségük határain, s hatalmi szóval olyan szakmailag fontos helyeken kívánnak kiállítani, mint például a Kecskeméti Képtár.

Csak remélni tudjuk, hogy sokan és jó szám-dékat feltételezve fogadják e sorokat. A nézőket pedig szeretettel várjuk a Képtárban szokásos nyitva tartásunk mellett.

(Dec. 23 - jan. 3. között zárva).
iff. Gyergyádesz László
művészettörténész,
a Kecskeméti Képtár vezetője

Télen a Képtárban... kép a tükörben

SZOMORÚ SZABADKAI TÖRTÉNETEK

(Nagy vereségeink és kis győzelmeink a Délvidéken)

A magyar nemzetrészek közül a mai Jugoszlávia és Horvátország területén lévő Bácska, Nyugat-Bánát és Baranya (a magyar Délvidék) területén a legkisebb a magyarok születési arányszáma, legnagyobb az elvándorlása, itt a legkevesebb az értelmiségi és a legtöbb a vegyes házasság, a legnagyobb az asszimilációs veszély és hajlandóság. Talán ezért is rendezte a pomázi székhelyű Kráter Műhely Egyesület és a budapesti POLISZ folyóirat épp Szabadkán, azaz hogy a Szabadka üdülővezetéknek számító gyönyörű Palicson tudományos konferenciáját, amely a (IV.) Kárpát-medencei Keresztkötődések nevet viseli.

A konferencia első előadását C. Tóth János történész, a Határon Túli Magyarok Hivatala munkatársa tartotta. Tőle tudhattuk meg, hogy a jugoszláviai magyar közösség lélekszáma a legutóbbi népszámlálás közel 350 000-es adata óta alaposan megfogytakozott, ma negyedmillió és háromszázezer között lehet. Hangsúlyozta: egyszerre kellene a határon túli magyarság szülőföldön való boldogulását elősegíteni, biztosítani szerves kapcsolatát az anyaországgal, segíteni európai integrációját, és közben javítani hazánk szomszédos országokhoz fűződő viszonyát. Megtudhattuk, hogy eddig 564 000 magyarigazolványt igényeltek a szomszédos országokban. Házigazdánk közül Gubás Ágota újságíró, Gubás Jenő publicista, Vajda Gábor irodalomtörténész a szörvénymagyarság kétségbeesett nehézségeiről szólt. A bánáti falvakban előregyűjtött népesség, gyenge a nemzettudat, általános a csüggedt hangulat, keserűség- és reménytelenség-érzet, beletörődés. Évezredek magyar településterület áll a beolvasás-felmorzsolódás 24. órájában. Jóval kedvezőbb a Tisza-mente tömbmagyarságának helyzete. Igaz, itt is mindennapos a bürokratikus akadékoskodással, többségi nacionalizmussal és magyar kishitűséggel szembeni sziszifuszi küzdelem. De biztató jelek is vannak. Magyar párt kormányon, kibontakozó civil társadalom, kulturális felpezsdülés, érdekközösség és együttműködés első jelei délszláv népekkel, pártokkal. Hegedűs Antal történész az 1944-es magyar áldozatokról tartott előadást. Az talán ismertebb a magyarországi közönség előtt, hogy 1941-ben magyar csendőrök és katonák az ún. "újvidéki razzia" során nagyszámú civil öltek meg. Az áldozatok száma 1000 és 3000 közé tehető; zömük szerb és magyar zsidó, de németek, (keresztény) magyarok is voltak közöttük. Az talán kevésbé ismert, hogy a magyar történelem e szörnyű szégyenfoltját 1944-ben tízszeres vérbosszú követte. Most délszláv, titóista partizánok gyilkoltak: 22-25 000 embert öltek meg. De a vendetta nem

a három évvel korábbi bűnösöket sújtotta (ők elmenekültek) hanem véten, zömmel magyar civileket. A két borzalmas mészárlás között nem csupán az áldozatok számában van (kb. tízszeres) különbség. A magyarok által elkövetett vérengzést népünk elismerte, és regényben, filmben, tudományos munkákban, iskolai tanításban engedett a lelkiismeret, a bűntudat és bűnbánat érzésének (ha már a borzalmakat meg nem történné tenni nem is lehet). A szerb nemzet részéről szó sincs a bűn elismeréséről, vállalásáról, lelkiismeretről, bűnbánatról. A szerb hivatalos álláspont ma is az, hogy „a délszláv lakosság spontán haragja robbant ki, melyet a hatóságok és a partizánok lefogni igyekeztek, de néhány atrocitásra így is sor került.” És ezzel a cinikus hazugsággal szemben még ellenzéki, kisebbségi szerb vélemény sem áll. További különbség, hogy a magyarok szégyenteljes újvidéki razziaját szerb partizánok gyilkosságai, szabotázsai provokálták ki. A magyar lakosság azonban semmiféle fegyveres ellenállást sem tanúsított a bevonuló szerb partizánokkal szemben, mégis bekövetkezett a tömegmészárlás. Egyebek mellett

1943 és 1953 között Jugoszláviában körülbelül egymillió embert öltek meg jugoszláv állampolgárok: többet, mint amennyien a náci megszállók elleni harcban estek el.

A délvideki magyar előadók mellett magyarországi szakemberek is felszóltak. Székely András Bertalan kisebbségkutató, A nyelv ma nekünk végső menedékünk című kötetet mutatott be a résztvevőknek. A teológiai végzettségű Elmer István író a nagybecskereki püspökség történetéről gyarapította tudásunkat. Botlik József történész antiliberális és antikommunista vádbeszédet tartott, felelevenítve a

jobboldali elfogultságú történetírás hagyományos Trianon-mitoszát, a trianoni tragédia bűnbakjává téve Jászi Oszkárt és Károlyi Mihályt. Popovics Tibor gazdaságtörténész és kisebbségkutató a szerémségi ruszin kisebbség történetéről, helyzetéről beszélt. Barcsa Dániel történész Az erdélyi szombatosok - avagy szörvány a kisebbségben címmel tartott érdekes előadást. Turcsány Péter költő és művelődés-szervező (az egész konferencia szellemi atyja és házigazdája) Vetésy László erdélyi munkásságát mutatta be, és felolvasta Pomogáts Béla irodalomtörténésznek a konferencia számára írt Magyarok szörványban - oktatási-kulturális körkép című dolgozatát. E sorok írója A nemzet és az osztály, mint a 19. és 20. századi történelem főszereplői címmel ismertethette gondolatait. Néhány frappáns megfogalmazás, érdekes gondolat a konferenciáról: „összetört nemzettudat”, „a kultúrát a partizánok sokoldalúan szabták és szabták”, „Tito-éra csodálatos látszatokat formált”, „minden bánáti falu egy-egy agyagok háza” és „egy kétszázötven éves magyar iskola nem ünnepezhette meg jubileumát: a szerb hatóság nem adott rá engedélyt, mert a Vajdaság legidősebb iskolája magyar és nem szerb”, „Szabadkán a leg több bunyevác a világon”. „Nehéz elviselni, hogy a demokratikus kezdeményezések rendre magyaroktól indulnak ki”, „a jogos és alaptalan, de kölcsönös féltelmek és kisebbségi

érzések benítő hatásai”, „a misét követően, a magyar himnusz alatt a hívek fele kison a templomból: félnek...”. Egy konferencia nem sok teret enged a szabadidős programoknak. A palicai tavat, a parkot százszázhusz éves szecessziós villáival csak este, sötétben láthattuk. A szépséges Szabadka megtekintése csupán egy óráskánk maradt. Szabadka egyébként ma a délvideki magyarság „fővárosa”, egyúttal több nép, vallás és kultúra együttélésének színtere. Ez a város a dualizmus idején sem volt „színmagyar” - lakosságának alig több mint felét képezték magyarok. De az etnikai arányok (a tragikus nagyváradi, kolozsvári, kassai, újvidéki változásokkal ellentétben) ma sem különböznek gyökeresen: a bő 40 százaléknyi magyar relatív többséget alkot a bunyevácok, szerbek, németek stb. mellett. A IV. Kárpát-medencei Keresztkötődések konferencia előadásainak anyagát a POLISZ folyóirat januári számában találhatja meg a kedves olvasó. A POLISZ Kecskeméten a Petőfi Sándor utcai nagy hírlapárusnál és a Megyei könyvtár mögött fellelhető Sajtópont újságboltban kapható.

-y-n

Ördögi esztendő

2002. áprilisában pedagógus pályám egyik legnagyobb ballépését követtem el: engedve egyik kedves (ámde: Fideszes) diákom kamaszos provokációjának, elkiáltottam és elkáromkodtam magam. Tanítványommal mi ketten még azon az órán kölcsönösen bocsánatot kértünk egymástól, és - meggyőződés - lélekben is, valóban kiengesztelődtünk. Szánva-bánva ballépésemet, még aznap igazgatóm elé álltam; egyenemely kollégám azonban bosszút lihegett, az ügy megjárta az egyik országgyűlési képviselőt és alpolgármestert is, amíg végre nyugvópontra jutott - ha egyáltalán. Egyik kedvenc osztályom arra kért, beszéljünk meg a választásokat. Két perc alatt megfagyott a levegő: kiderült, hogy jómagam szocialista vagyok, az osztály jobbára fideszes. Még aznap telefonált két, aligha szocialista érzelmű szülő: borzasztó, ami az iskolában történik. Persze nem nekem: az osztályfőnöknek. Mindezt azonban nem osztályfőnök kollegáimtól tudom - hanem az igazgatómtól, akihez munkatársam panasza ment. Hát itt mindenki megbolondult? - kérdeztem akkor, s kértem azóta is.

Rokonok veszték össze, barátságok szakadtak meg. Egy kásvárosi gimnázium kémia (vagy fizika?) tanára fegyelműt kezdeményezett kollegája ellen egy csúf veszekedés után, állítva: a magyartanár megpofozta, kicsavarta a karját. Persze aztán kiderült, hogy a kémtanár hazudott, a fegyelmi tárgyalás felmentéssel zárult - de két hónapig mindenki undorral vegyes bizonytalanságban élt az iskolában. A megvádolt tanár sohasem tudta meg kollegája gyűlöletének okát, így a testület találgatásokba bocsátkozott: a rágalmozó miépes, a megrálgalmazott szoci. Persze, korántsem biztos, hogy valóban ez volt a gyűlölet és bosszúvágy oka; de a tudatalattiban ott lappanghatott a politikai frusztráció. Ami e szomorú történet letragikusabb vonása, az az, hogy egy harmincfős tanszületből húsz tanárt nem az érdekelte, mi az igazság: aki baloldali, talán akkor is a megrálgalmazott oldalára állt volna, ha az tényleg pofoz, aki viszont jobboldali, az úgy fog meghalni kilencven éves korában, hogy azt hiszi: a liberális magyartanár tényleg pofozott, a felmentő ítélet humbug, mesebeszéd.

Hát megbolondult ez az ország?

2002-ben eladtuk a lelkiünket.

Nem csak Ön és én, kedves olvasó. Hanem mi. Szőkek és barnák, kékszeműek és feketék, kecskeméti és budapestiek, mi magyarok, tízmillióan. Kaptunk jó néhány intézményt, létesítményt, a választások előtti két hétre időzítve, és 18 százalékos realitáremelést (mint tán soha még), nagyjából a választások után, meg persze ígéreteket tonnaszámba, jobbról és balról, választások előtt és után. Cserébe gyűlölni kezdünk.

Ki a felelős? A politikai élet minden főszereplője - habár nem egyforma mértékben. Mert a politikai ellenfeleket nemzetárulónak, hazárulónak, strigáknak, nyíveknek, pondróknak csak miépek-fideszek nevezték, és nem csupán a Vasárnapi Újság című "gyűlöljünk együtt" vallásosságban, de a parlamentben is. Mert rágalomözön, uszítászuható az azokból áradt, akik azt hazudták: "veszélyben a haza" (holott csak önnön hatalmuk volt veszélyben) meg "kiengedik a rabokat" (holott tudták, de hogy engedik ki). A szoci és szadesz értelműeken kívül a hazai, többé-kevésbé semleges értelmiségiek, külföldi elemzők, sőt fideszpárti, de korrekt és okos politológusok, újságírók is tudják ezt. Legfeljebb: még a "liberális" gyűlöletbeszédéről szól, a fideszközi elemző konfrontatív kampánystratégiáról. Csak a Fidesz jámbor gimnazista, főiskolás és (fájdalom!) egyetemest végzett hívei hiszik, hogy nem az a baj, ha valaki nemzetárulót mond a politikai ellenfélre, hanem az, ha valaki számon kéri a közpénzeket és a tárgyalatosságot a köztéven, melybe ömlik adóforintunk, mint lyukas vödörbe. Jut tíz kiszúrt szemű, összetépett, beszarzott, horogkereszttel, akasztófával, vörös csillaggal díszített Medgyessy-plakátra egyetlen befekettített fogú Orbán-plakát: lesz, aki ezt és csak ezt veszi észre.

Mindenkinek lenne mit tanulnia.

Nekünk, az iskolában, annyiban egyszerűbb a dolgunk, amennyiben a törvények ránk nézve oly világosan fogalmaznak. A) Tanárnak és diáknak egyaránt joga van politikai természetű nézetet megfogalmazni. B) Törvény garantálja a tanítás szabadságát, ide értve a politikaérzékeny történelmi, földrajzi, irodalmi és osztályfőnöki órai problémákat is. C) Diák nem kényszeríthető a saját vagy szülei politikai nézeteinek megvallására. D) Tanár nem büntethető és nem jutalmazhatja diákjait maguk vagy szülei politikai nézetei vagy cselekedetei miatt. E) Atanár nem taníthatja meg tananyagként és nem kérheti számon diákjaitól saját politikai nézeteit. Végül F) Az iskolának törekednie kell a többoldali, tárgyalagos ítéletalkotásra politikai kérdésekben is.

Mindez nem saját véleményem: ezt mondja a törvény. Aki nem hisz, járjon utána (ha kell, segítsek: küldöm a paragrafusokat.) „Csak” ezt kellene betartani, és - igazgatónak, alpolgármesternek - betartatni. Nem mondom, hogy könnyű.

Még nehezebb a dolgunk, az iskolán kívüli, a „felhőt” társadalomban, mert nem csupán törvényeket kell(ene) betartani (ez sem könnyű), de erkölcsi szabályokat is. S főképp, állampolgári, közéleti, politikai tanulságokat kellene levonnunk s megszívlelnünk. Néhány egyéni vélemény - a teljesség igénye nélkül.

A szocialistáknak meg kellene érteniük: teljesen értelmetlen és felesleges gesztusokat tenni az egyházaknak, mert 1) a választásokat, mint 1994 és 2002 tapasztalata mutatja, az egyházak ellenében is meg lehet nyerni. És mert 2) az egyházak soha sem fogják gesztussal viszonyozni a gesztust, ők kampányidőszakban reverendás jobboldali kampánystáb-ként működnek: kompenzálnak a Kádár-kori lojalitásért, békepapságért, kollaborálásért. És talán megfontolandó az is, hogy egy kampányban kevesebbet kellene ígérni, mert nem lehet minden ígéretet betartani, viszont a betartott ígéretnek közgazdasági szempontból még így is ijesztően nagy ára van. Az egyházaknak érdemes lenne elgondolkodniuk azon, nem kellene-e inkább politikailag hangsúlyozottan semlegesnek lenni, szolgálva az Urat és a hívek lelki üdvét, s segítve utóbbiakat evilági gondjaik megoldásában. Mert minő groteszk dolog felszólítani a híveket, imádkozzanak, hogy a megfelelő pártok jussanak hatalomra - aztán pár hét múlva csodálkoznak, mert úgy látszik, hogy 1) az Isten nem politizál; vagy 2) a baloldalt tartja megfelelőnek a Mindenható (ami a jobboldal 2002-es gyűlölet- és hazugságbeszéde után nem lenne nagy csoda). A Fidesznek talán azon kellene előprengenie: vajon van-e összefüggés a választási vereség és a nemzetárulózás, strigázás, veszélybenahazázás között? Hátha igen?

De nekünk, egyszerű állampolgároknak is lenne dolgunk. Talán oda kellene menni Áder úrhoz, és megkérdezni tőle, nem tudja, hogy halad a közvélemény bűnözők annesztájá? Talán meg kellene kérdezni Kovács Lászlót, hol tartunk a magyar munkaerőpiacra zúduló sok millió románról? Esetleg megérdeklődnénk Pokorni Zoltántól, bevették-e már a tandíjat az egyetemeken? De ne érten félre, kedves olvasó: a fideszesnek kell Áderhez, s a szocialistának Kovácshoz menni: csak így szorítható rá politikai elitünk az igazmondásra. A választópolgár amnéziája a hazudozó és gyűlöletkeltő politikának kedvez.

A magyar társadalom kettészakadt. De nem gazdagokra és szegényekre, nem Budapestre és vidékre, még csak nem is jobboldali és baloldali Magyarországra. A választóvonal egy szerre racionális és erkölcsi. Egyik oldalán azok állnak, akik helyeslik azt, ha temetőben, ünnepnapon sípolnak, fújfolnak, kiabálnak csöcselékke dühödött-manipulált emberek. A másik oldalán azok állnak, akik hiszik, hogy egy szép napon majd lehetne és kellene együtt ünnepelni. Ezen az oldalon (hiszem) vannak fideszesek és szocialisták egyaránt.

Ujlaky István

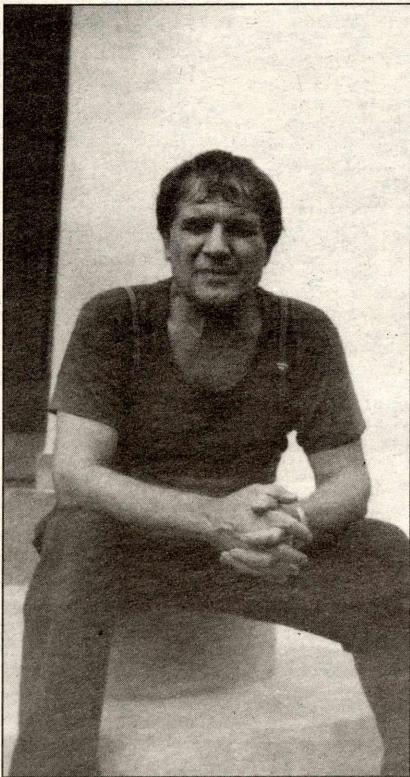
TÍZ ÉV KÖTÉLTÁNC

Tíz éves jubileumát ünnepli az idei Téli Tárlaton a Műhely Művészeti Egyesület. Az alapítás nemes gondolatai, és reményei után nehéz évek következtek. Küzdelem a megmaradásért, a megye és benne Kecskemét kortárs képzőművészetének nyilvánosságáért. Benes József grafikusművészt, az egyesület elnökét kérdeztem az indulás körülményeiről.

1988-ban Szegedről költöztünk Kecskemétre. Hogy miért? A fő ok a város befogadókésztsége, és a különböző művészeti tevékenységeket összefogó intézmények jelenléte és vonzereje volt. (Nemzetközi Kerámia Stúdió, Zománcművészeti Alkotóműhely, Rajzfilm Stúdió stb.) Letelepülésünk után hamarosan a változások időszaka következett, a művészeti életben is megindult egy tisztulási folyamat. Hamar kapcsolatot találtunk az itt élő kollégákkal és mindjában éreztük, hogy önállóvá kell válnunk. A központi vezérlés helyett egy alulról építkező, a kortárs képzőművészeti életet össze fogó egyesületet kell létrehozni.

Szerepet játszott ebben az érzékelhető tendencia is, hogy az önkormányzatok kezdtek kivonulni a művészeti élet támogatásának és szervezésének területéről?

Természetesen ezt is éreztük, de 1990 környékén már a törvények is lehetővé tették az önálló, független társaságok alakulását, és az önállóság ígérete is lelkesített minket. Valójában az történt, hogy átvállaltuk a korábbi önkormányzati feladatot, megfelelő intézményi háttér nélkül. Hosszabb huzavona után, egyesületünket 1992. július 23-án jegyezte be a cégbíró, ezért ünnepeljük most a tíz éves jubileumot. A Műhely a megyében élő képző - és iparművészeket fog-

ja össze. Számunkra ez azért volt fontos, mert céljaink eléréséhez így nagyobb eséllyel pályázhatunk.

Az önállóságnak persze ára van. A Kecskeméti Képtár ugyan otthont ad az egyesületnek, és segít a szervezés és előkészítés munkájában, de az anyagi háttér biztosítása már a szabadság kategóriájába tartozik.

Valóban így van, de az alapítás óta azért minden évben sikerült tagságunk részére kiállítást rendeznünk, hiszen fontosnak tartottuk, hogy tagjaink rendszeresen bemutatkozhasanak. Természetesen csak zsűrizett alkotásokat állítunk ki, hogy a minőséget garantálni tudjuk.

Tapasztaljuk, hogy mindenféle szakmai kontroll nélkül ma már bárki művésznek nevezi magát, ez felelősséget ró a médiára és az önkormányzatra is, mert nem mindegy,

hogy Kecskemét milyen szintű kultúrát közvetít testvérvárosi kapcsolatain keresztül Európának és a világnak. Itt meg kell jegyeznem, hogy legtöbb támogatást az országos pályázatokon szereztük, sajnos a megyétől és a várostól igen ritkán kapunk anyagi támogatást, pedig egyesületünk két biennálénak is gazdája. Az egyik a két évenként megrendezett Téli Tárlat, a

másik a Kortárs Képzőművészet és Grafika, amely már országos fórummá növekedett. Az utóbbi az országban egyedülálló, és jól példázza törekvéseinket, a nyitást, hogy élő kapcsolatot teremtsünk a társművészetek között.

Hogyan látod a kortárs művészet helyzetét napjainkban?

A kortárs művészet helyzete meglehetősen nehéz, hiszen igényes művészetből megélni szinte lehetetlen, pedig a művészet nem fölösleges úri huncutság, és nem a művészek magánügye, hanem a gondolkodó ember létszüksége.

Milyen tervek körvonalazódnak az egyesület vezetésének közös munkája során?

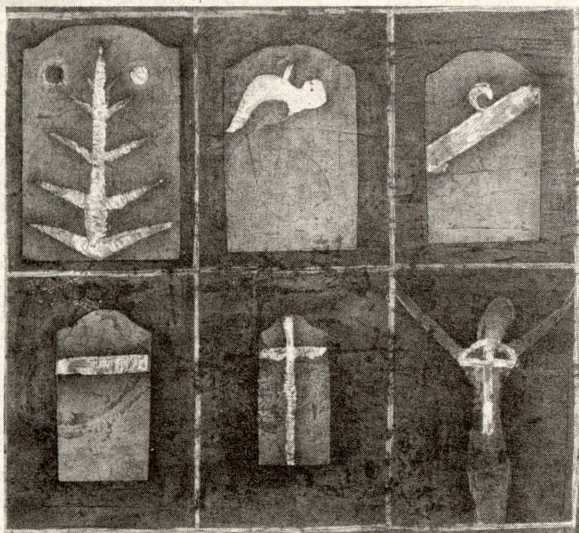
Új tervekről nem álmodozhatunk, már az is nagy eredmény lesz, ha az eddig elindított kiállítás-sorozatot továbbvihetjük. Pillanatnyilag az a legnagyobb megnyugvásunk, hogy a jubileumi tárlatra sikerült egy igényes, színes katalógust összehoznunk, és egy gazdag, sokszínű anyaggal szerezhetünk örömet a város művészetszerető közönségének.

Balanyi Károly

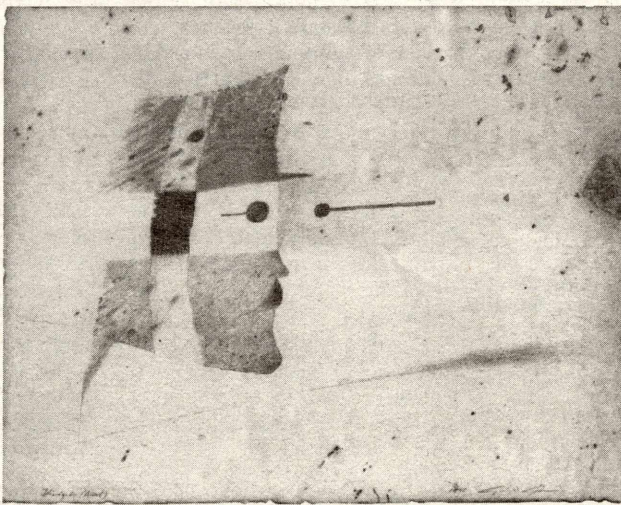
A Műhely Művészeti Egyesület elmúlt tíz évével olyan szakmai rangot szerzett, melyet a megye és Kecskemét városa egyaránt büszkén vállalhatna, és bölcs előrelátással kamatoztathatna, saját gyarapodása és kulturális rangja érdekében. Csak használni kellene a meglévő szellemi kapacitást. Országos és nemzetközi tárlatok és nagydíjak bizonyítják, hogy tagjai között több nemzetközileg is elismert alkotó munkálkodik, mégis szellemi munkanélkülinek érezhetik magukat saját városukban. Megérett az idő, hogy a Műhely Művészeti Egyesület végre költségvetési szintű támogatás birtokában biztonságosabb kerek között tervezhesse jövőjét.

Lélek-jelenlét

az Erdei Ferenc Művelődési-Központ Galériájában, 2002. december 5 - 23 - ig

Gyöngyösi Györgyi: Fából faragott litánia

Gulyás Géza: Kivégzés (Arad)

Gyöngyösi Györgyi és Gulyás Géza képeit nézve felmerül bennem a kérdés, hogy vajon igaz-e a mindennapi szóhasználatban létező fogalom, miszerint ha nyitva van a szemünk, akkor látunk, és ha becsukjuk, akkor pedig nem. Ha ez így van, akkor hogyan születhetnek a hétköznapi valóságban soha nem látott képek? Létezik egy üres papír, majd egy idő után lesz rajta egy kép vagy egy vers. Hogyan és honnan kerül oda? A kép, vagy a vers nem egyenes következménye a papír és a toll, vagy a festék jelenlétének. Hogyan születik hát a műalkotás? És ha megemisszál, történetesen elég, akkor hová lesz? A papírnak és a festéknek nyilván lesznek kimutatható maradványai, de hová tűnik a kép? Örökre és megismételhetetlenül elvész? Tudjuk, hogy az emlékeztünkben őrzött kép már nem ugyanaz. Vajon magyarázható mindez az anyagmegmaradás, vagy az energia-megmaradás törvényével?

Csak annyit mondhatok, hogy ha kinyitom a szemem látok, ha becsukom a szemem, szintén látok, és talán ez a titka mindennek. A világ talán több dimenziós, mint gondolnánk. Nyitott szemmel látom a külső valóságot, csukott szemmel pedig egy belső valóság kevésbé ismert és nehezebben

megfogalmazható tájait és útjait keresgéllem. Az egyik a látható formák, színek, a fények, árnyékok, és az anyag realizmusa, a másik az álmok, a fantázia, vagyis a lélek birodalma, de ne feledjük valóság ez is. Ha ezt nem vesszük komolyan, soha nem fogjuk igazán érteni a mindennap látható külső valóságot sem.

E két valóságtartomány ötvözetét, egyidejű jelenlétét láthatjuk az itt kiállító művészházaspár képein, méghozzá úgy, hogy mindig a belső látás az erősebb, a formák átírása, a színek öntörvényű alkalmazása. Az itt látható képek nem a szekularizált világ termékei, a rész mindig alárendelődik, és fényvel átitatva keresi, szolgálja a teljességet.

Hamvas Béla írja „a babonás ember azért fél, mert a világot két részre osztja, valóságra és csodák birodalmára, mert nem tudja, hogy a világ, csoda és valóság egyszerre, vagyis misztérium.” Ennek a misztériumnak a képi mását szemlélhetjük ezen a tárlaton.

Talán a gondviselés különös kegyelme és megpróbáltatása, hogy a család, mint közösség itt egyben szellemi és alkotóközösséget is jelent.

körforgását, de felidézi bennem Alexandriai Szent Katalin vértanúságát is. Megállva a Kapu című kép előtt lehetetlen nem érezni a meghívást a fénykapun túli térbe, melyet a Hármaskör szentháromságos fényterében fedezhetünk fel közelebb.

Gyöngyösi Györgyi és Gulyás Géza képei a jó hírről, a reményről hoznak üzeneteket, de Gulyás Géza úgy vall a hitről, hogy közben a mélység titkait is kutatja. Sebek, apró horzsolások és a mélység szédületének közulhataga figyelmeztet minket, azokra a szakadékokra, ahonnan az emberek fel kell tornászni magukat a reményig.

Bikaviadal: nagy brutális formák a bika oldalán, esendő törekvés az emberi figurán. De ha beindul a belső animáció, és agyunkban végigpörgetjük a történet lehetséges kifutását, akkor elgondolkodhatunk azon, hogy vajon melyik oldal képviseli az igazi brutalitást? Az ember mintha túl gyakran visszafelé a teremtőjétől kapott talentumokkal.

Géza szemlélődő alkot, hitvallásában így fogalmaz: „Szeretem a köveket, leveleket a mulandóság és marandóság fénytöréseit. Szeretem a felületeket, mert minden faktúrának élettörténete van. Hajszálrepedések a márványpadlón, egy emberi tenyér - a lélek ösvényein.”

Amíg Gyöngyösi Györgyi képei időtlen, szakrális térben lebegnek, addig Gulyás Géza művei kalandoznak térben és időben. A Teremtés mítoszról az Aranykoron át a Terror két jelképszerű tomyáig tejed ez az időintervallum és arról győz meg minket, hogy a halvány reményhez is erős hit szükséges. Ebben erősítenek minket a Tízparancsolat körkarcolatai, vagy az Exodus című kép súlyosan megformált, mégis misztikus fénytől ájtart frígládája.

Műhely Művészeti Egyesült tagjai által elnyert országos és nemzetközi díjak az elmúlt négy évben, a teljesség igénye nélkül:

a Kulturális és Oktatási Minisztérium doktori ösztöndíja, 1998. ; ULUPUOS Nemzetközi Illusztrációs Kiállítás, Belgrád Golden Pen díj, 1998. ; Montana Iguana Olaszország I. Nemzetközi Kisgrafikai Triennálé díja, 1998. ; Groteszk IV. Kaposvár, Magyar Grafikusművészek Szövetségének díja, 1999. ; Szegedi Táblaképfestészeti Biennálé fődíja 2000 és 2002. ; Tűz díj (a Tűz-zománcművészek Magyar Társaságának éves díja) 2001. ; Országos Pasztell Biennálé fődíja, Esztergom, 2000. ; Egri Akvarell Biennálé díj 2000 és 2002. ; Magyar Állami Eötvös Ösztöndíj, Karlsruhe, Németország, 2001. ; UNESCO ösztöndíj, 2001. Hollandia. ; Párizsi ösztöndíj, 2001. ; Japán ösztöndíj, Kortárs Képzőművészeti Központ, Aomori, 2001. Qingdao Kina Nemzetközi Sokszorozó-grafikai Biennálé díja, 2001. ; I. Budafoki Nemzetközi Zománcművészeti Triennálé nagydíj, és díj, 2001. ; Salgótarjáni Rajzbiennálé fődíj, 2002. ; NaturVISION Nemzetközi Képzőművészeti kiállítás díja, Neuschönau, Németország. ; a Római Akadémia ösztöndíja, 2002. ; Lodz, Lengyelország, Nemzetközi Kisgrafikai Biennálé díja, 2002. ; Debreceni Nyári Tárlat díja, 2002.

Balanyi Károly
(Elhangzott a kiállítás megnyitóján.)

Nagyobb hangsúlyt kap az önkormányzati bizottságok munkája

Az új kecskeméti képviselőtestület első ülésén tíz állandó bizottságot hozott létre. E számunkban két bizottsági elnököt kérdeztünk terveiről: Szeberényi Gyula Tamás a kulturális-turisztikai, Brúszel László a bűnmegelőzési bizottságot vezeti.

Kulturális és turisztikai bizottság: értéket adni

- Szeberényi Gyula Tamás régi-új elnök, hiszen az előző ciklusban is betöltötte már ezt a posztot.

- Igen, az utolsó másfél évben. Szívesen vállaltam újra a feladatot. A kulturális ágazat rendkívül összetett, empátiát és rengeteg időt, munkát igényel. Teljesen "képen kell lenni", ismerni a városban élő művészeket, öntevékeny csoportokat és intézményeket.

- Egyes vélemények szerint Kecskemét kulturális élete elég szegényes.

- Szerintem ennek pont az ellenkezője igaz. Ezen a téren Kecskemét mindazt nyújtja, amire egy vidéki város képes. Az igényekhez képest talán túl gazdag is a kínálat. Sajnos, vannak rendezvények - zenei programok, filmhetek - amelyeknek a látogatottsága az elvárható alatti maradt. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy adjuk alább, csak jobban kellene törekedni, hogy megtaláljuk a valós igényeket. Ugyanakkor fenn lehet tartani egy enyhe túlkínálatot, hogy felkeltsük az emberek érdeklődését. Ezt régen népművelésnek hívták, ma a kulturális menedzserek dolga. Bár a két tevékenység természetesen nem ugyanaz, csak lényegét tekintve hasonló: értéket próbál adni az embereknek.

- Ami bizony pénzbe kerül...

- Meghaladja a félmilliárd forintot az az összeg, amit a város évente a kulturális ágazat támogatására fordít. Az önkormányzat intézményeket működtet, programokat, fesztiválokat valamint kulturális szerveződések támogat. Az idei költségvetés néhány számát említeném: körülbelül százhat millió forintot tervezünk a színház, száz millió forintot a művelődési ház, megközelítően ötven-ötven milliót a Ciroka Bábszínház illetve az Ifjúsági Otthon fenntartásához. Nyolcvankettő és fél millió forinttal járultunk hozzá a megyei könyvtár költségeihez. A fesztiválok átlagban hét millió forintba kerültek az idén. A Leskowszky és a Bozsó Gyűjteményt alapítványok működtetik, amelyeket nagy részben ugyancsak a város támogat.

- Pontosan mi a kulturális bizottság feladata?

- Ismerje a nem városi fenntartású intézményeket és segítse kezdeményezéseiket, ha az a város számára hasznos. A városi fenntartású kulturális intézmények munkatervét a bizottság fogadja el, költségvetésüket és a vezetői megbízásokat véleményezi. Évi öt millió forintot keretből tudjuk támogatni az öntevékeny kulturális csoportokat. Ez átlagosan 30-40 ezer forintot jelent. A működéshez nem elég, de egy-egy rendezvény, terembérlés, kiadvány, költségeihez segítség lehet.

- Milyen tervekkel kezdte ezt a négy évet?

- Három szívügyemet emelném ki. Szeretném elérni, hogy kulturális intézményeink - különösen azok, amelyek a turizmusban is szerepet vállalhatnak - korábban készítsék el következő évi munkatervüket, hogy egy évvel a program előtt ki-ajánlhatók legyenek turisztikai "hasznosításra". Fontos lenne hosszú távra rendezni a Bozsó Gyűjtemény helyzetét, rendbe hozni a Fecske utcai épületrészt, ahol bemutatathatóvá válnának olyan kecskeméti gyűjtemények, melyeknek állandó kiállítóhelyet a város nem tud biztosítani. Végül a harmadik elképzelésem, hogy városi és megyei közreműködéssel bővítsük a fotómúzeumot, egy jeles gyűjteményt helyezünk el az új épületben. Tudatosítsuk a kecskemétiekben, hogy ez a város egyik legrangosabb, legszínvonalasabb kiállítóhelye.

- A bizottságnak bővült a feladatköre, mégpedig a turisztikával. Mint előzetesen elmondta, egyelőre ismerkedik a területtel, úgyhogy maradjunk a kultúránál: mi a véleménye a színházi igazgatóválasztás körüli polémiairól?

- A közgyűlés egyértelműen tartalmi szempontok miatt döntött a régi-új direktor mellett. Hallottam olyan megjegyzéseket, hogy a város közvéleményének nem tetszik Bodolay Géza tevékenysége. Hozzám többféle visszajelzés érkezett a merev elutasítástól a feltétlen elfogadásig. A tavalyi évadban tizenhárom bemutató volt, ebből kettőt-hármat szoktak kiemelni, mint nagyon nem tetszőt. Ha elfogadom az ellenérzést, ez akkor is jó arány. En inkább úgy mondanám: némelyik rendezés vitára adott okot, de nincs rosszabb előadás az unalmas előadásnál. Oriási sikere volt tavaly a Makrancos hölgynek, Goldoni Mirandolinájának vagy Moliere Don Juanjának. Az idei évad is két nagy sikerű nagyszínházi bemutatóval indult, emellett egészen kiváló az Uzemszínházban ját-

szott Paraszthamlet. Ebben az évadban is vannak, lesznek előadások, amiken sokat fognak vitatkozni, szerencsére. A bérlet-szám öt éve folyamatosan nő, ebben az évben körülbelül négyszázzal vannak többben. Ez véleményem szerint a vitáknak is köszönhető. Ezért a színház nevében is szeretném megköszönni a kritikai észrevételeket tevőknek, hogy ők is hozzájárultak az érdeklődés és a nézőszám növekedéséhez.

A kulturális és turisztikai bizottság tagjai: **Falu György**, Fidesz (Mentelek 8. vk.), **Csenki Kálmán**, MSZP (Széchenyiváros 7.vk.), **Márton Zoltán**, SZDSZ (listáról). Kültagok: **Kerényi József**, Szappanos Benedek, Lengyel László.

Bűnmegelőzési bizottság: összefogni

- Miért éppen a bűnmegelőzés? - tettük föl a kérdést dr. Brúszel László bizottsági elnöknek.

- Két okból is. Egyrészt, az új kormány kiemelten kezeli ezt a területet: az Igazságügyi Minisztériumban hamarosan elkészül a bűnmegelőzési stratégia, aminek az a célja, hogy javítsa a társadalom önvédelmi képességét a bűnözéssel szemben. A vonatkozó törvénytervezet tavasszal kerül az országgyűlés elé, és a jövő évi költségvetésben külön támogatást irányoztak elő az önkormányzatok részére ilyen célra. Másrészt: a választási fórumokon az egyik leggyakoribb téma volt a közbiztonság. Erősen foglalkoztatja az embereket, mert a statisztikai adatok és a saját biztonságérzetük elentmondanak egymásnak. Kétségtelen, hogy Kecskeméten az utóbbi időben a belső kerületekben is megnőtt bizonyos bűncselekmények száma, a tanyás térségekben pedig kifejezetten rosszabbodott a helyzet.

- Mi lesz a feladata a bizottságnak?

- Koordinálja, összefogja a bűnmegelőzéssel, közbiztonsággal foglalkozó helyi társadalmi szervezetek munkáját. Tehát nem a rendőrségnek fogunk "dirigálni". A bűnmegelőzésben sokan dolgoznak, de mindenki a maga rendje szerint, nincs közöttük szervezett összefogás, ami hatékonyabbá tenné a munkájukat. A polgárok mellett a mező és természetvédelmi örök, a gyámhatóság, a szociális gondozók, a pártfogói felügyelet, a drogellenes alap, vagyonvédelmi kamara és így tovább, mind bevonhatók ebbe a tevékenységbe. Szeretnénk elkészíteni egy városi bűnmegelőzési koncepciót, ami tartalmazna egy bűnügyi helyzetfelmérést, valamint az önkormányzat teendőit e téren. Jövő évi tervünk között szerepel, hogy megismerjük a bűnmegelőzési munkában résztvevőket, a rendőrségtől a hivatásos pártfogókig. Szeretnénk beindítani az áldozatvédelmi hivatal mellett egy bűnmegelőzési központot Kecskeméten. Ez amolyan találkozási pont lenne az említett résztvevők számára, ugyanakkor a lakosság előtt is nyitva állna. Elképzeléseink szerint tanácsért, segítségért bárki betérhet majd. Adott esetben az is segítség lehet, ha itt megmondják, a panaszával hová fordulhat valaki, illetve a központ felhívhatja a rendőrség figyelmét: sok bejelentés érkezett innen és innen, nézzünk utáná.

- Mindaz, amit felsorolt, milyen forrásból finanszírozható?

- Javasoltuk, hogy az önkormányzat hozzon létre egy ötmillió forintos alapot, amelyből a társadalmi szervezeteket, egyes lakossági kezdeményezéseket, például vagyonvédelmi eszközök beszerzését, térfigyelő rendszerek kiépítését támogatnánk. Az önkormányzatnak van egy Közbiztonsági Alapítványa, ezt is szeretnénk bekapcsolni a körbe. A Biztonságos Magyarországiért Közalapítványnál a jövő évi állami költségvetés elfogadása után pályázhatók források a bűnmegelőzési központ létrehozására illetve finanszírozására. Ezt jó lenne minél hamarabb megpályázni, megelőzve más önkormányzatokat.

- Mit gondol, mennyi idő kell ilyen nagyszabású tervek megvalósításához?

- Ezek több évre szőző feladatok. A bizottságot éppen azért hoztuk létre, hogy összefogja a munkát. Az MSZP-frakció részéről megegyeztünk a többségi párttal, hogy ezt a bizottságot mentesítjük a pártpolitikai felhangoktól, és olyan kultagokat kérünk fel közreműködésre, akik korábban szakemberként dolgoztak a bűnüldözés-bűnmegelőzés területén. Azt nyilvánvalóan nem várhatjuk, hogy mondjuk: jövő júniusban a bizottság működése következtében már kimutatható lesz a bűnözés csökkenése. Ez hosszabb távú folyamat, és a bűnmegelőzés csak az egyik eleme. De úgy gondolom, a ciklus vége felé már felmutathatunk eredményeket.

A bűnmegelőzési bizottság tagjai: **Katona László**, KELE (listáról), **Falu György**, Fidesz (Mentelek 8. vk.).

A környezetvédelem is tanulandó

A helyi rendelet szerint a kivágott fákat pótolni kell, hogy a zöldfelület ne csökkenjen. Ezeket a Szent Imre utcai, tavaly nyáron kivágott hatalmas akácokat azóta sem pótolták.

Elismerés a harcos szervezetnek

Bizonyára sokan emlékeznek még Kecskeméten a néhány évvel ezelőtti benzinkút-csatákra. Akkoriban sokat szerepelt a sajtóban a Kiskunfélegyházi Környezet- és Természetvédelmi Egyesület, mint a tiltakozások szervezője. A látványos, bár sajnos sikertelen akció után keveset lehetett hallani róluk. Pedig az egyesület azóta is működik, csöndes szívóssággal igyekezve minél több embert megnyerni a környezet ügyének. Idén a Kecskemét Környezetvédelméért díjat vehették át tevékenységük elismeréseképp a városházán.

Egy ilyen kis egyesület esetében ritkán adódik alkalom nagy visszhangot keltő akciókra. Sajnos, ahhoz nincs megfelelő háttérünk és elég pénzünk, hogy egy-egy környezetszennyezési ügyben pert indítsunk, ami mindjárt jobban ráirányítaná a figyelmet a problémára - mondja **Juhász István** elnök, biológia-fizika szakos tanár. - Ezért mi a környezeti nevelésre helyeztük a hangsúlyt, s ebben főleg az iskolák a partnereink. Ha nem is lehet mindenből környezetvédelmi szakember, legalább a gondolkodásmód maradjon meg a gyerekekben. Van több olyan rendezvényünk, amit minden évben megtartunk, illetve olyan is, amibe társ-szervezőként kapcsolódunk bele, például a Föld napja vagy a környezetvédelmi világnap. Szívügyünk a középiskolásoknak szervezett vetélkedő, amelyen az idén már tíz csapat indult. A Kiskunfélegyházi Nemzeti Parkkal, az Erdei Ferenc Művelődési Központtal és az önkormányzattal közösen rendezzük minden évben a környezetvédelmi játszótér, ami nagyon népszerű rendezvényünk. Ugyancsak sikeres az irodalmi és esszépályázatunk, amit évente más-

más, de mindig környezetvédelmi témában hirdetünk meg. A megyei kórházzal közös rendezvényünk tavasszal az egészségnap.

- Mit jelent egy városban a környezetvédelem?

- Annnyival többet, mint a természetben, hogy itt van épített, ha úgy tetszik, esztétikai környezet is: maga a város, amiben élünk. De ezen túlmenően a városban is ugyanazok a tényezők határozzák meg a környezet állapotát: a levegő, a víz, a talaj, illetve, hogy ezekben milyen mértékben vannak jelen szennyező anyagok. A környezetszennyezést egyébként gyakran egyáltalán nem könnyű bizonyítani, különösen az egyszerűen. Ma kibocsátották a káros anyagot, ma lehetne mérni, holnap már nem lehet. Itt például, a Kocsis Pál Szakközépiskolában, mivel környezetvédelmi technikuskokat is képzünk, megfelelő műszereink vannak a légszennyezettség mérésére, de a méréseinket nem fogadják el hivatalosnak, mert ez nem akkreditált labor. Pedig nyáron, csúcsgalamban, a kisköruton bizony nagyon figyelemreméltó eredményeket kaphatnánk. A hivatalos gépezet, sajnos, elég nehézkesen mozdul. A legközelebbi környezetvédelmi felügyelőség Szegeden van, mire ideérnek, már rég nem az a helyzet, amiért megkerestük őket. Vagy ők se jutnak biztos eredményre, lásd a Béke fasori galvanizáló üzemet, ahol állítólag nem bizonyosodott be, hogy a fák levelei az üzem miatt hullanak le már nyár elején.

- Úgy általában milyen osztályzatot adna a kecskeméti környezeti állapotokra?

- Jó közepeset. Az önkormányzat tesz erőfeszítéseket, támogatja a környezeti nevelést, lomtalánitási akciókat szervez, van a városnak környezetvédelmi programja is. Az

emberek úgy általában elismerik a dolog fontosságát. De a minden napokban folyton megfélekednek róla. Különösen fájó pont nekem, hogy egyre kevesebb a zöldfelület a városban. Azoknak a bizonyos benzinkutaknak a helyén is parkok voltak. Szépen hagyták a területet elszemetesedni, mintha az lett volna a koncepció: hadd pusztuljon le, aztán majd "rendezzük". Rendezett lett a környezet, nem vitatom, de csupa beton minden, egy-két csenevész fa, bokor maradt. Park ott már soha nem lesz. Ebben a poros városban nagy szükség van a fára. Sajátos helyzet alakult ki Kecskeméten: sok az elődeink által ültetett, hatalmasra nőtt, az épületeket veszélyeztető fa a szűk utcákban. Ezeket muszáj kiszedni, elfogadom, de talán nem olyan sokkterápiával, mint anno a Budai utcán: nyár közepén tarra vágva...

- Az egyesület első hét évét elismeréssel zárta. Mit kívánna a következő hét évre?

- Nagy álmom legalább egy félál-lású alkalmazott. Az egyesületnek negyvenkét tagja van, de mindenki csak a szabadidejét tudja áldozni. Jó lenne egy biztos anyagi háttér is, pályázatról pályázatra élni nagyon nehéz. Az utóbbi időben, úgy tapasztalom, a környezetvédelem hivatalos szervei egyre inkább számítanak a helyi közösségekre, civil egyesületekre, de pénzt, azt sajnos nem nagyon adnak. Tagdíjakból, városi és megyei önkormányzati támogatásból és pályázatokból gazdálkodunk. Számunkra már az is siker, ha évről-évre meg tudjuk tartani ugyanazokat a rendezvényeinket.

- S nincs Kecskeméten egy-két nagyobb cég, amelyik az imázsépítés jegyében szponzorálna egy környezetvédő egyesületet?

- Nincs. Legalábbis mi még nem bukkantunk rá.

M. Á.

Két álláspont a költségvetésről

Novemberben lemondott a kecskeméti önkormányzat hivatalos könyvvizsgálója. A lemondást nem indokolta, de lépését sokan a város jelentős adósságállományával, a pénzügyi helyzet romlásával hozták összefüggésbe. Kétségtelen, a könyvvizsgáló évek óta minden költségvetés tárgyalásakor felhívta a közgyűlés figyelmét, hogy veszélyben a biztonságos, stabil gazdálkodás, túlságosan nagy a város hitelállománya. A témáról a két nagy párt közgyűlési frakcióinak vezetőit kérdeztük.

Brúszel László, MSZP:

- Kecskemét kétszeresen is nehéz helyzetben van. Egyfelől, már látszik, hogy a kormány összességében nem szán nagyobb összeget az önkormányzatoknak. Az idei bérfejlesztéseket csak részben kívánja fedezni, ezt a településeknek maguknak kell kigazdálkodniuk. Ugyanakkor a város már jó ideje csak hitelfelvétellel és vagyoneladással tudja finanszírozni a működést és a fejlesztést, emiatt nehezebben tudja kivédeni a külső negatív hatásokat. Kecskemét a központi költségvetésből jövőre egy milliárd forinttal többet kap, de a bérfejlesztés szükséges fedezete két és fél milliárddal forint. A szokásos, hagyományos többletbevétele a városnak erre végképp nem lesz elegendő.

A könyvvizsgáló évek óta hangoztatja - az ellenzékkel összhangban -, hogy nem jó irányba halad a város vezetése. Amennyiben a külső pozíció nem javul és a vezetőink nem hajlandók szembesülni a helyzettel, féltő, hogy beindul az adósságszpirál. A város viszonylag sokáig elbucdálkodhat így, mert az önkormányzat jó adója a pénzintézeteknek, tologathatjuk a kötelezettségeket a következő költségvetési évekre, de egy ponton túl elkövetkezik az igazság pillanata. Jelenleg passzívan elköltjük, amink van. A városnak nincs koncepciózus, távlatos pénzügyi politikája, a számottevő, mobilizálható vagyon pedig elfogyott. Racionális, takarékosabb költségvetésre lenne szükség, mint néhány éve Budapesten, ahol sikeresen tudták kiverekedni magukat egy csődközel helyzetből. A szocialista frakciónak vannak javaslatai, hol lehetne visszafogni a kiadásokat. Ám sajnos, már olyan belső eladósodottság alakult ki, ami ilyen szükséghelyzetekhez vezet, mint a mostani: a képviselőtestület kénytelen volt hozzájárulni a gázközmű kötvények eladásához. Ez pedig ismét csak vagyonfeladás, ráadásul anélkül, hogy az alapproblémát megoldaná.

Leviczky Cirill, Fidesz:

- Vitatom, hogy összefüggés lenne a könyvvizsgáló lemondása és a város anyagi helyzete között. Sem most, sem a választási kampány idején nem volt olyan mérvű az eladósodottság, ami veszélybe sodorhatta volna a működőképességet. Ez választási szlogen volt a szocialisták részéről, most pedig már nem mondhatnak mást. Az általunk felvett 2 milliárd forintnyi hitel nem éri el a hasonló nagyságú városok kölcsönállományaik felső határát. Ezeket a hiteleket egyébként nem a működésre, hanem fejlesztésre fordítottuk. Az sem igaz, hogy az eltelt négy év alatt a város felélte a vagyonát. Épp ellenkezőleg: sikerült megállítani ezt a folyamatot, és vagyongyarapodás következett be. Ekkora mértékű lakossági önerős beruházásra az elmúlt tizenkét év alatt nem volt példa, mint a 2000-2002 közötti időszakban.

Az kétségtelen, hogy a központi támogatások elégtelensége miatt nehéz költségvetési év előtt áll Kecskemét. A közalkalmazotti- köztisztviselői béremelések fedezetére 3,8 milliárd forint szükséges. Ebből 1,9 milliárd forintot a központi normatíva, 1 milliárdot pedig az szja helyben maradó része és a gépjárműadó fedez. Vagyis hiányzik 900 millió forint, amit a fejlesztésre szánt pénzekből kell átcsoportosítani.

Kecskemét azért van nehéz helyzetben, mert az adósságteher és a romló makrogazdasági feltételek együttesen jelennek meg. A jövő évi költségvetés bevételi és kiadási oldala között hiány mutatkozik, ennek a lefaragására készült az a koncepció, amit a december 11-i ülésen fogadtunk el. Alapelve, hogy további hitelfelvételt nem tervezünk, a kiadásokat pedig csökkentjük: elsősorban az önként vállalt feladatok redukálásával és a kötelező feladatok áttekintésével. A költségvetési reformot, amit az előző ciklusban kezdtünk el, folytatjuk, és az iskolák után a többi intézményünkénél is átterünk a feladatfinanszírozásra.

- m -

Új megyei vezetők

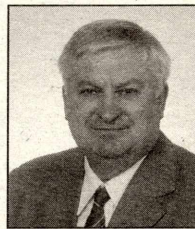
Az őszi önkormányzati választásokon új képviselőket választottak a megyegyűlésbe is. A negyvenhat tagú testületből tizenkilencen a tízezernél több, huszonheten a tízezer és annál kevesebb lakosú települések szavazatai alapján kaptak mandátumot. A pártállás szerinti megoszlás a következőképpen alakult: huszonhárman képviselik az MSZP-ét, tizennyolcan a Fideszt, hárman az MDF-et, ketten pedig az SZDSZ-t. Az előző testülethez képest, amelyben a jobboldal volt többségben, a mostani egyértelműen baloldali, bár elég szoros (25:21) az eredmény. Az alakuló ülés érdekessége volt, hogy a szocialista elnök és alelnök személyére a Fidesz és az MDF oldaláról is érkeztek szavazatok.

Dr. Balogh László, a Bács-Kiskun megyei közgyűlés elnöke

1953-ban Solton született. Jogi diplomáját 1977-ben szerezte a Pécsi Tudomány-egyetemen. Kecskeméten kezdett dolgozni, először az igazságszolgáltatásban, majd a közgazdálkodásban. 1990-1994 között alelnöke, 1994-1998 között pedig elnöke volt a Bács-Kiskun megyei közgyűlésnek. 1998-tól országgyűlési képviselő. 1994-1998 között elnöke volt a Megyei Önkormányzatok Országos Szövetségének, amelynek idén ismét elnökévé választották. Az MSZP-nek 1998 óta tagja. Legmagasabb kitüntetése a Magyar Köztársaság Érdemrend Középkeresztje. Nős, felesége ügyész, két gyermekük van.

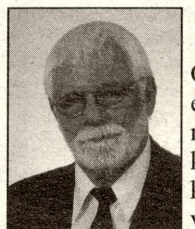
Megválasztása után mondott beszédében dr. Balogh László a legfontosabb teendők közé sorolta a megye infrastruktúrájának fejlesztését, a munkahelyteremtést, az oktatás, az egészségügy feltételeinek javítását, a Duna-Tisza közén élő mezőgazdasági termelők érdekvédelmét. Az önkormányzat leglényegesebb feladataként emelte ki a megyei intézmények fenntartását, s

rajtuk keresztül a lakosságnak nyújtott szolgáltatásokat. Mint mondta, a következő négy évben vissza kell juttatni Bács-Kiskunt a megyei rangsor középmezőnyébe, ahonnan alaposan hátracsúszott az előző ciklusban. Az új elnök szeretne javítani a megye és Kecskemét kapcsolatán is, mely köztudottan nem volt a legjobb az elmúlt években.

Szabó Károly, alelnök

1945-ben született Hajóson. Debrecenben szerzett történelem-földrajz szakos diplomát, első munkahelye egykori kiskunhalasi középiskolája volt. Dolgozott a helyi pártbizottságnál politikai munkatársként, később a mezőgazdasági szakközépiskola igazgatója lett. 1985-től 1988-ig Kiskunhalas tanácselnöke volt, majd a pártbizottság első tükára lett. A rendszerváltás után a kiskunhalasi Kereskedelmi és Vendéglátóipari Iskola igazgatóhelyetteseként dolgozott. Az MSZP Bács-Kiskun megyei szervezetének elnöke is volt. 1994 óta megyei önkormányzati képviselő. Három gyermeke van. Feladata a megyei intézmények irányítása, összefogása.

Alföldi Albert, alelnök

1939-ben született Szegeden. Tanulmányait Orosházán és Budapesten végezte. Negyven évet töltött a népművelői pályán, ebből harmincötöt a hajósi művelődési ház igazgatójaként. Az előző választási ciklusban Bács-Kiskun megye egyik országgyűlési képviselője volt. 1998 óta tagja a megyei közgyűlésnek. 1998-ban lépett be az MSZP-be, egy évvel később a kalocsai választókerület pártelnökévé választották. Kitüntetései: Kiváló Népművelő, Bessenyei György Emlékérem. Nős, felesége könyvtáros. Négy felnőtt gyermeke, négy unokája van. Feladata a megyében lévő önkormányzatokkal, civil szervezetekkel, egyesületekkel való kapcsolattartás.

A Bács-Kiskun Megyei Önkormányzat Kecskeméthez is kötődő intézményei

- 1. Oktatási, gyermekvédelmi intézmények**
Pedagógiai Intézet, igazgató: Kohajda László
Speciális Közoktatási Szakszolgálati Intézmény és Gyermekotthon, igazgató: Tonács Éva
Faragó Béla Gyermekotthon, igazgató: Szécsényi Sándor
Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat, igazgató: dr. Kovács Gyula
Napsugár Gyermekotthon, igazgató: dr. Pálfi Marianna
- 2. Közgűjteményi, művészeti és közművelődési intézmények**
Katona József Megyei Könyvtár, igazgató: Ramháb Mária
Megyei Levéltár, mb. igazgató: dr. Apró Erzsébet
Megyei Múzeumigazgatóság, igazgató: dr. Báth János
Nemzetközi Zománcművészeti Alkotóműhely, igazgató: Gyergvádesz László
Forrás Kiadó, igazgató: dr. Füzi László
Közművelődési Szakmai Tanácsadó és Szolgáltató Intézet, igazgató: Imre Károly
- 3. Szociális és egészségügyi intézmények**
Megyei Kórház, főigazgató: dr. Zombor Gábor
- 4. Sport**
Testnevelési és Sport Intézet, igazgató: Nemes Nagy Tibor
- 5. Gazdálkodási intézmény**
Gazdasági Ellátó Szervezet, igazgató: Vigné Holló Ibolya

Adóemelés karácsonyra

A kecskeméti képviselőtestület karácsonyi ajándékként december 11-i ülésén megemelte a gépjárműadót és az építményadót, s megszüntetett jó néhány, a vállalkozókat érintő adókedvezményt. Az adóemelés azzal indokolták, hogy többletforrások szükségesek a város költségvetésében a kötelező feladatok ellátására, a kedvezmények megszüntésének oka pedig lényegében az uniós jogharmonizáció.

Az építményadó 2003. január 1-től négyzetméterenként 500 forintra emelkedik. A gépjárműadó mértéke jövő évtől 1000 forint kilogrammonként. Utóbbi adónem két lépcsőben is emelhető lett volna (2003-ban 800, majd 2004-ben 1000 forintra), de a polgármesteri előterjesztés szerint jelentős költséget takaríthat meg a hivatal, ha csak egyszer kell postázni a gépkocsi tulajdonosoknak az emelésről szóló határozatot. Az előzetes számítások szerint a két adónem emeléséből származó többletbevétele 2003-ban mintegy 500 millió forint lesz.

Megszűnik a helyi iparüzési adóban a kezdő, valamint a 2 millió forint nettó árbevétel

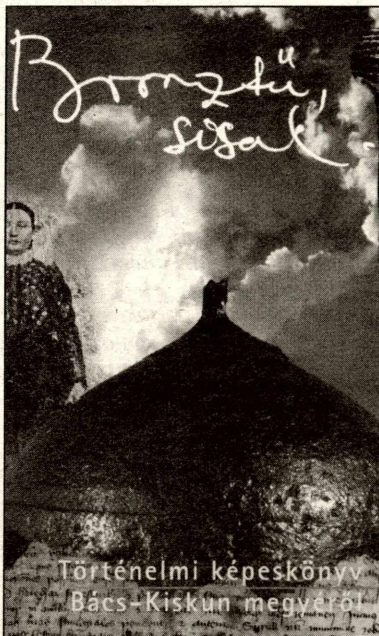
telt el nem érő vállalkozók, továbbá a megváltozott munkaképességűeket foglalkoztató célszervezetek adómentessége. A vállalkozók kommunális adójába és az építményadóba beépített egyes kedvezményeket (például az egyházak feltétel nélküli adómentességét) ugyancsak törölték. A korábban jogerős határozattal engedélyezett adómentességek, adókedvezmények 2007. december 31-ig hatályban maradnak, és 2003-ban azok a vállalkozók vehetik igénybe a helyi rendeletben biztosított kedvezményeket, akik igényüket abban az évben bejelentik.

A helyi adókról szóló törvény lehetőséget ad, hogy az önkormányzat az iparüzési adóban legfeljebb 2,5 millió forint adóalapig mentességet engedélyezzen, de Kecskeméten ennél jóval alacsonyabban, évi 500 ezer forintnál vonták meg az adómentes határt.

Megmarad viszont a nagyberuházók mentessége: vagyis annak a vállalkozónak, aki Kecskeméten 1,5 milliárd forint értékű beruházást valósít meg és legalább 75 új munkahelyet teremt, továbbra sem kell az üzembe helyezéstől számított négy évig iparüzési adót fizetnie.

Világtalálkozó

Kecskeméti diákok is részt vesznek a cserkészek 20. világtalálkozásán. A 2002-2003. évi 20th World Scout Jamboree-n az idén 92 fiatallal képviseli magát Magyarország. A kecskeméti Piarista Gimnáziumból és a Református Kollégiumból 6 diák utazik december végén a világ cserkészei és a WOSM (Cserkész Világszövetség) négyévente rendezett találkozására, Thaiföldre. Egyhónapos kint-tartózkodásuk idejéből a nagy esemény kb. 12 nap lesz. A fennmaradó időben is gazdag program várja őket, melyeket a cserkészszövetség mellett más nagyobb szervezetek, mint például az ENSZ, a UNICEF, a FAO, és a UNESCO szervez majd. Lesznek köztük szociális programok is: szegényekben segítenek, vagy például kifestenek egy iskolát. A tábor a fővárostól kb. 180 km-re, a tenger partján található, hozzávetőleg mintegy 26.000 cserkész megjelenésére számítanak. A 14-18 éves fiatalok a találkozó rendezvényei révén közelebbről is megismerhetik egymás országainak szokásait, kultúráját, a hasonlókorúak gondolkodásmódját.

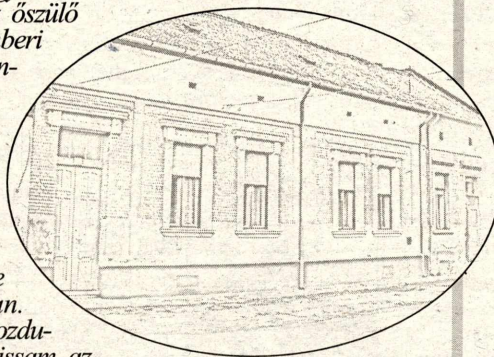

Történelmi képeskönyv jelent meg Bács-Kiskun megyéről.

A kötet szerkesztője Füzi László, tervezője Zalotnai Pál. A szerzők: Báth János, Ittész Mihály, Iványosi Szabó András, Orosz László, Somogyvári Ágnes, Tóth Ágnes és V. Székely György.

EGY ÖREG POLGÁRHÁZBAN

I. Úgy alakult, hogy végül is hárman maradtak meg szorosan egymásnak: Pannika, a 82 éves egykori tanítónő, édesanyja, Rózsika, aki már épp két összel hagyta el a századik évét és Morzsi, az öszülő szakállú tacskó, aki emberi számítással megért hatvanhárom évével még a legfiatalabbnak számít köztük.

Különbön pedig fiatalok mindannyian. Ebben a korban már elevenen él a múlt, hevít, benne van minden pillanatban. Legjobban megélték a mozdulatok. Ugranék, hogy nyissam az ajtót a néni előtt, a százéves előtt. Szól a lánya: - "Hagyja, drágám, amíg tudja, hadd csinálja..." Nem óvatoskodik már a lélek sem. Nem bújik a tekintet. Ugyanazt a pillantást őrzi száz éve, s továbböröklítve nyolc évtizede. Ebben a korban legigazabb a szó is: csupasz és meleg, mint a szív.

Nem ez a magasfalú, utcafrontos, szépívű polgárház volt az első otthon, hanem a vasútház az állomás mellett. S aztán még több másik is, más helységben is, ahová épp az állomás-előljáró családfőt rendelte a munka vagy ahogy épp hozta a háború.

A háború... Az első férjemet a háború vitte el mellőlem. Szép szerelem volt. Erdélybe vitt magával, de csak nagyon kevés ideig élhetünk együtt. Hamar elvitték katonának, később pedig hadifogságba esett. En hazaöttem a szüleimhez. Sok év telt el úgy, hogy nem halottam felőle. A visszahonosításommal az állam a házasságunkat érvénytelenítette.

Jóval később tudtam meg, hogy keresett, csak elkerültük egymást. Akkor már késő volt.

A második férjem nagyon jó ember volt. Nem is lehet azt elmondani. Mindent együtt csináltunk. Ezt a házat is vele vettük meg, alakítottuk, csinosítottuk. Az ő keze munkája őrzi még mindig a kényelmünket édesanyámmal.

Tanítottam - majd négy évtizedet itt Kecskeméten. Fiatalon jó tornászlány voltam. Országos bajnokságon figyelt fel rám az egykori Felsőkereskedelmi igazgatója. Úgy kerültem hozzá szinte rögtön a képző után testnevelő tanárnak. A Kaszap utcán volt a képző, ahol ma is, csak akkor még Horthy Miklós Református Tanítóképzőnek hívták. Kevesen kerülhettek rögtön az iskolapadból tanítani. Ráadásul a végzettségem miatt a Felsőkereskedelmibe még külön engedély is kellett ahhoz, hogy felső iskolába taníthassak. Nagyon büszke voltam magamra. Nem is tudok hirtelen más ehhez foghatót, ami ekkorra örömet okozott volna nekem. De a legtöbben a "sárga iskolából" emlékeznek rám. Huszonhét évig tanítottam itt. Alsósokat, felsősöket, mikor hogy. Akármire megyek a városban, mindenhol van egy tanítványom. Megismerem őket, megismernek még mindig. Azt is szeretném elmondani, hogy a pedagógusok, az egy más világ. Összetartóak. Hetvenkét évesen halt meg hosszú betegség után a férjem. Úgy gondoltam, nemsokára eljön az én időm is. De évek teltek el és én csak éltem tovább egyedül. Egy nap jöttek a régi kollégáim és visszavitték az iskolába tanítani. Ezután még négy évet napköziztem. Nem hagytak engem magamra. Ez is olyan szép volt, látja.

Persze voltak kevésbé szép dolgok is az életemben, de inkább ne bántunk senkit. Az Urísten ügyis próbára teszi azokat, akik nem jól viselkednek.

Amikor már az egészségem miatt nem taníthattam, magamhoz vettem az édesanyámat. Nővéremnek, öcsémnek is van családja, csak nekem nem lett. Levettem róluk a terhet, én pedig újból nem voltam egyedül. Hát így vagyunk mi most, nekünk kell egymást segíteni. Ne vegye panaszának, kedves, nem szólhatok egy szót sem. Mindenünk megvan, amire szükségünk van. Édesanyám is lát, hall, még újságot olvas, egyedül jár a botal. Lehetne ez az ő korában már sokkal rosszabb is. En is állandóan jövők, megyek, postára, gyógyszertárba, vásárolni. Megy szépen minden a maga dolgán. Nem panaszkodhatom, csak már egy kicsit elfáradtam. Meg a család, hogy így szétesett, ez fáj. Nővéremek Szegeden élnek. A világ úgy megváltozott körülöttem.

II.

Egy év telt el. A százkét éves néni időközben meghalt. Óvatosan emelem a telefont, aggodalmak gyötörnek: eddig még csak megvoltak, de most kinek, minek, miért... Isten, segíts, legalább a kutya legyen még vele.

A kagylóban energikus, örömteli hang: "Emlékszem, drága, jöjjön csak, mindig szerettem a jó beszélgetést. De hadd mondjak valamit: míg édesanyám élt, nem jöttek. Azt mondták, nem jövünk, mert te sem jössz. Most meg nincs nap, hogy valaki ne jönne hozzám, ne csöngene a telefon. Miért van ez? Hogy van ez? Édesanyám intézte odafönről? Vagy másért? Tudja, el akarom mondani magának, hogy a szeretetnél nincs több. Ugye, elhiszi nekem?"

Meglátogattam. A kutya mindig láb alatt volt, örült a vendégnek, ahogyan elemében volt a néni is. Csak mesélt, mesélt, közben kísértett a konyhába egy kis süteményért, ezért, azért. Dicsérte az eltartóját, aki azonnal jön, ha neki szüksége van valamire. Azt is elmondta, hogy fogta karon a templomajtóban a szintén idős szomszédaszólyt: ugyan miért is memének ők ketten külön hazafelé. Elmondta, hol legjobb venni a májat a piacon, s érdeklődéssel hallgatta az én kis dolgaimat. Tanácsot adott. Szívbeli jövőt, meleget.

Élt. Úgy igazán. Csillógo szemmel, nyolcvanhárom éves élete teljes méltóságával.

Kada Erika

BARÁTOK KÖZT

Váradi Zsolt: Berényi Danika valódi arca

Egy teljes évembe került, mire sikerült eljutnom hozzá. Megérte. Végre valakiben kellemesen csalódtam. Mondtak róla mindent; hogy nagyképu, hogy a fejébe szállt a hírnév, a szerepét pedig olyan jelzősokrokkal aggatták teli a sorozat internetes fórumán, hogy ha a fórum automatikusan letiltaná a szlengeket, akkor ezeken a helyeken a pusztá semmi jelent volna meg. Mások meg azt mondták, hogy egészen rendes srác, és, hogy egyáltalán nem beképzelt. Léven, hogy magam is eléggé vitatott személyiség vagyok, rögtön tudtam, hogy ő lesz az én emberem. Májusban találkoztunk a sorozat stúdiójában. Egy intelligens, közvetlen, és korához képest a legjobb értelemben érett emberrel találtam szemben magam, akin nyoma sem volt gögnek, vagy beképzeltségnek.

BG: Szerinted megváltoztál a hírnév, a színészkedés hatására? Mennyiben vagy más, mint az előtt? És hogy viszonyulnak ehhez az emberek?

VZs: Teljesen. Teljesen más életet kell élnem. Nagyon sokan megismernek az utcán. Pozitív és negatív hatások egyaránt érnek. Néha elég nehéz...

BG: Milyen pozitív hatások érnék?

VZs: Nagyon sokszor odajönnek hozzám gratulálni, meg hasonló, és én személy szerint úgy érzem, hogy nagyon sok szeretetet kapok az emberektől.

BG: És a negatívak?

VZs: A legendyább az, amikor bekiabálnak a buszon, vannak durvábbak is, de ezen a téren szerencsésnek érzem magam, mert igazán komoly dolog még nem történt. Ha ezekről az emberekről nem veszek tudomást, rájuk sem nézek, abból semmi jó nem lesz, mert akkor még azt is mondják, hogy lenézem őket. Pedig nem! Előfordul, hogy odamegyek az illetőhöz, és megkérdem, hogy mi értelme van annak, hogy szórakozik velem. Ebből már egész jó is sült ki: azóta teljesen jóban vagyunk. Minden esetre én valahol megértem az ilyeneket, végül is: ők is emberek, a társaság, amiben mozognak, hatással van rájuk. Ráadásul a szerepem egy olyan karakter, akivel a néző nem azonosul könnyen, pontosan azért, mert a valóságban is találkozik ezzel a karakterrel, és ott valószínűleg hasonló érzései vannak. Ebből a szempontból azt hiszem, hogy a sorozat figurái nagyon jól visszaadják a valóságot. Tehát, azt hiszem, én vagyok az, aki a nézők számára megtestesít egy bizonyos tulajdonságalmazt. Ettől függetlenül nagyon meg vagyok elégedve a szerepemmel, mert nagyon érdekes és változatos, és ez nagyon fontos. Sok lehetőséget ad arra, hogy fejlesszem a képességeimet, hiszen én még nem vagyok színész. Ebben a sorozatban nekem tanulni kell. Tanulni, hogy hogyan viselkedjek a kamera előtt, ami na-

gyon hasznos lehet, ha esetleg később is a szakmában maradnék.

BG: A barátaid hogyan fogadták a sikeredet? Barátok maradtatok, erősödött a barátságotok, esetleg volt-e valaki, aki nem bírta megemészteni, és elfordult tőled?

VZs: Ők úgy ismernek engem, ahogy vagyok. Néha persze viccelődnek, poénkodnak velem, de ez teljesen baráti. Amúgy minden a ré-

filmet.

BG: Külföldi sorozatok. Te melyikben szerepelnél szívesen?

Vzs: Inkább azt mondom, hogy melyikek a kedvenc sorozataim, mert ez így veszélyes...Az ember óhatatlanul vágyakozik arra, hogy együtt játszhasson azokkal a külföldi sztárokkal, akik például a Vész helyzetben játszanak. Nekem ez az egyik kedvencem, a másik pedig. Az elnök emberei, ami nagyon igényes sorozat, és valóban társadalmi jelentőségű témákat dolgoz fel, nagyon jó színészekkel. A brazil és mexikói sorozatokat nem szeretem. Mind ugyanarról szól, a valóságtól pedig nagyon távol állnak. Nem vagyok arra kíváncsi, hogy ott milyen gazdagságban élnek, mikor ez nem is igaz.

BG: Színházban lehet téged mostanában látni?

VZs: Nem, egyáltalán nem, most pont elég munkám van a sorozattal.

BG: Az egyik zenetévé műsorvezetőiről igen káros videók jelentek meg az interneten...Egészen pontosan jól megmondják a véleményüket a nézőkről. Hallottál erről? Mi a véleményed?

VZs: Igen, hallottam ezekről a dolgokról, és nekem az a véleményem, hogy a műsorvezető van a nézőkért a tévében. A színész szakma is itt bukik, hogy nem arról van szó, hogy kiállok, elismerést várok, mindenki maradjon csendben, a végén meg majd lehet tapsolni. Ez nem erről szól. Ez arról szól, hogy adok valamit, ami vagy jó, vagy nem jó - és ebben persze rengeteg pénz van -, és, ha jó, akkor nézik, és, ha nézik, akkor nekem is jó lesz. Tehát nem szabad lenézni azokat, akikből élünk. Én tisztetem azokat az embereket, akik a sorozatomat nézik. Ha nem lenne néző, akkor mi sem lennénk, és ezt Kalamár Tamás producer nagyon jól mondta. Ő még valamit hangsúlyoz: Itt a sorozat a sztár, mi csak résztvevői vagyunk, és amikor a néző rajong a sorozatért, akkor mind a kilencvenhat emberért rajong, akik az elkészítésében dolgoznak. Itt mindenki egyaránt fontos. Ez csapatmunka.

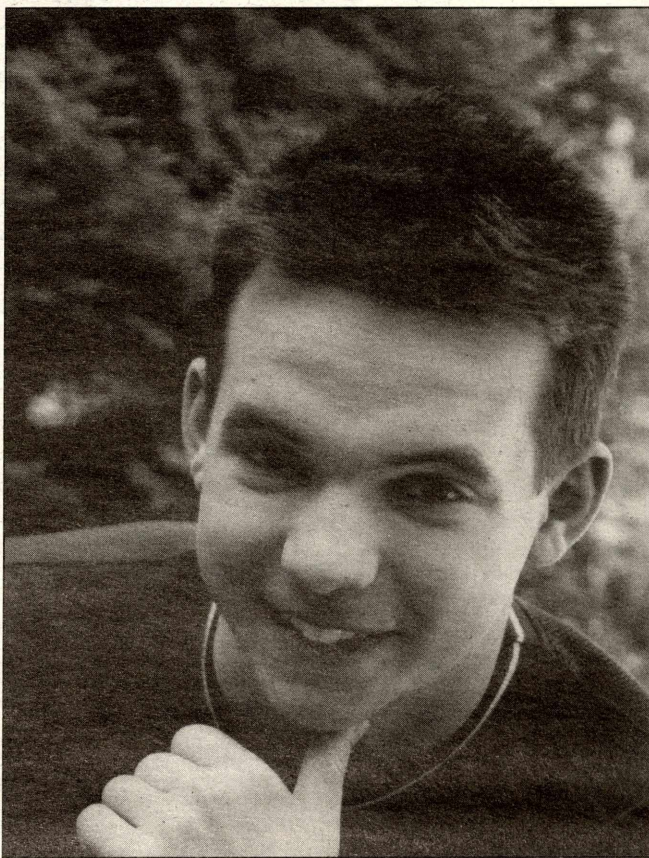
BG: Melyik iskolába jársz most, és hogyan tovább?

VZs: A Vörösmarty Mihály Gimnázium drámatagozatára járok. Itt tanulunk drámaelméletet, drámatörténetet, és van kreatív drámagyakorlatunk is, ezen felül még diák-színpad. Hogy hogyan tovább, arról fogalmam sincs, mindenképpen human irányba szeretnék továbbtanulni, főleg a média érdekel.

BG: Végül a legközérdekűbb kérdés, ami hihetetlen mértékig fokozta a kedélyeket Internet-szerte: Igazi-e a tetoválás a kardon?

VZs: Ezt nem mondom meg... Szerintem ez nem olyan lényeges...18 év alatti gyereknek nem lehet tetoválást csináltatni. Aki 18 év alatt tetoválást csináltat, azt megbünteti a törvény. Bár, most rendszerváltás van...

Braunitzer Gábor

TRIA-TÚRA SZABADIDŐSPORT EGYESÜLET

2002. január 19-én új egyesülettel gazdagodott Kecskemét. A Tria-Túra SE megalakulásának előzményeiről, az azóta eltelt egy évről az egyesület elnöke, Feyér Zoltán így számol össze:

Régóta keresem a lehetőséget egy szabadidős egyesület alakítására. 1990 óta dolgozom Kecskeméten. Hét évet tanítottam a Széchenyi Vendéglátóipari Szakközépiskolában, majd a Városi Sportigazgatóságra kerültem, ahol jelenleg diák- és sportszakmai főelőadó vagyok. Az elmúlt évtizedben azt tapasztaltam, hogy nincs elég lehetőség a városban a szabadidősportra. Úgy éreztem, egy űr van, amit be kell tölteni.

Magam is rendszeresen futok, túrázok, triatlon, duatlon versenyeken veszek részt. Már kezdő tanárként néhány diák rögtön csatlakozott hozzám, majd egy felnőtt kör is csapódott mellém. Hírünket vitték, és egyre többen sportoltunk együtt. Kialakult egy szélesebb bázis a városban. Azt gondoltam, ennek egy szervezeti keret kellene, ahova tartozni, másoknak csatlakozni lehet.

2001 végére fogyott el a türelmem. Nem lehetett tovább várn, hogy ezt valaki más megszervezi. Ez volt az alapindítással. Ehhez járult még az én

„lökött küldetéstudatom”. Így 2002 januárjában, a már addig is együtt tevékenykedő ismeretségi körrel, harmincöt alapító taggal megalakítottuk a Tria-Túrát. A taglétszám azóta folyamatosan nő. Jelenleg kilencvenötön vagyunk, de a tényleges létszám az egy év elteltével fog kialakulni.

- Mi az egyesület alapvető célja, feladata?

Célunk, hogy Kecskeméten és vonzáskörzetében az azt igénylők számára megkönnyítsük a szabadidősport tevékenységek gyakorlását. Ezt a célt az alapítók olyan baráti közösség keretei között képzelik el teljesíteni, amely biztosítja a közösségi élet adta előnyöket, a jó hangulatú együttléte. Az egyesület nyitott, minden érdeklődőt szeretettel várunk tagjaink sorába. Ugyanakkor ötleteket, javaslatokat is várunk, amelyek elősegítik az egyesület céljainak még sikeresebb megvalósítását.

- Honnan ered az egyesület elnevezése?

A név kiválasztás az egyik legnehe-

Lehetőség azoknak az „átlagembereknek”, akik tenni szeretnének egészségük érdekében

Vizitúrán a Nagycsapat

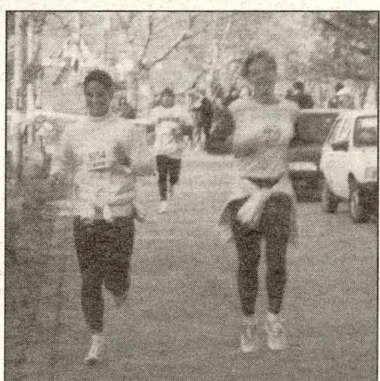
zebb feladat volt. A gyengébbnél gyengébb próbálkozások után az alakuló ülésen valaki bekiabálta ezt, és aztán megszavaztuk... A rövidítés tartalmazza az alaptevékenységeinket.

- Az egyesület közhasznú szervezetként működik. Mit jelent ez?

Mint közhasznú szervezet, a támogatottsági esélyeink nagyobbak, hiszen mindazon vállalkozók és magánszemélyek, akik adományokkal segítik egyesületünket, azt költségként leírhatják.

- Hogyan működik a gyakorlatban az egyesület?

Rendszeresen szervezünk egyesületi találkozókat, - váltó helyszíneken. Legtöbbször közös sportolással egybekötve, vagy esetleg valamilyen előadással. Minden ágazatnak megvan a szakemberei. A közös edzéseket is ők koordinálják és tartják. A kezdő kocogók számára hétfőn 18.30-tól jómagam, csütörtökön ugyanebben az időpontban Varga Zsuzsa és Gömöri Beáta tart edzéseket. Találkozóhely mindig a széchenyivárosi kiserdő sarkánál van, ott, ahol a dinnyeárus volt

Varga Zsuzsa és Gömöri Beáta a kezdő edzői

nyáron. Ez annyira biztos hely, hogy senkise tévesztheti el. Az eddigi tapasztalataink és az igények azt mutatják, hogy a már haladó futók számára is kell közös edzéseket szerveznünk, komolyabb módszerekkel és nagyobb tempóval. Őket előzetes értesítés alapján hívjuk össze. Az úszóedzések a senioroknak vasárnap este van a Fedett Uszodában, Országne Faragó Éva vezetésével. A túrázást kedvelőknek Endre Petra túra- és szakágvezető szervezi a programokat. A triatlon szakágat Fekete Zoltán irányítja. Szabadidősport egyesületünk a

Magyar Triatlon Szövetség tagszervezete, így triatlonistáink a rajtengedélyhez kötött versenyeken is indulhatnak.

A nagy taglétszám miatt az értesítéseket e-mailon, illetve SMS útján küldjük. Van honlapunk is: www.tar.hu/triatura. Hírleveleket jelentetünk meg. Ezek Internetről letölthetők, ill. megtalálhatók a Vágó u. 1/a szám alatti Saucony Sportboltban és a Kétemplomközi Mountex Sportboltban. A hírlevelek két hónap aktualitását tartalmaznak.

- Melyek voltak az első év kiemelkedő programjai?

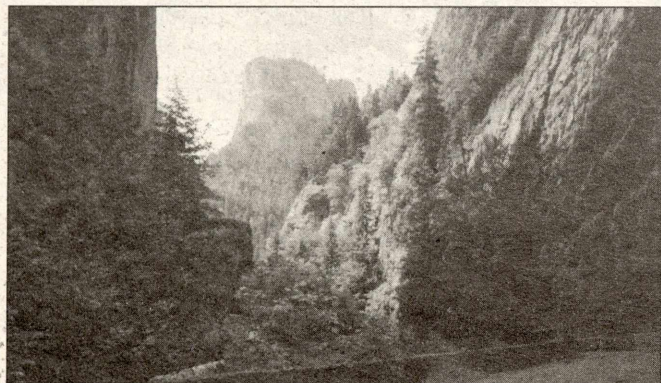
A kirándulások, túrák közül legemlékezetesebb a nyári vizitúra a Felső-Tiszán, a barlangtúra Aggtelek és Jósavő között, ahol a 7 kilométert öt óra alatt teljesítettük. Nagyon sok futóversenyen vettünk részt. A Kaiser's-Plus Nemzetközi Maraton Futófesztiválon közel negyvenen indultak a Tria-Túra SE színeiben, köztük tizenegyen a maratoni távon vállalták a megmérettetést. A futók közül a legkiemelkedőbb eredményekkel Bálint Imre rendelkezik. Kassán 3 óra 12 perc alatt teljesítette a maratont, és ezzel a korosztályában 8. lett 30 nemzet versenyzői közül.

- Hamarosan tavaszodik!?

Körvonalazódnak a tervek, de a januári közgyűlésen, jömden kiderül. Továbbra is kiemelt feladatnak tartjuk az egészséges életmódra nevelést, a közösséggé formálást. Szeretnénk minél több szabadidősport eseményen részt venni, ill. ilyen programokat szervezni. A lehetőségekhez képest fejleszteni kívánjuk Kecskemét város szabadidős feltételeit. Az első év tapasztalatait felhasználva keressük az új utakat.

Az egyesület mindenki számára elérhető tagként, vagy „külsős” résztvevőként egyaránt.

Zsámboki Anna

Csomor Marika, utunk szervezője

Meleg nyár volt még, amikor kalandos kedvű kecskeméti nyugdíjasok busznyi csapata útnak indult Erdélybe egy kora hajnalon. Az út anyagi fedezetét az önkormányzat szociális bizottságának pályázatán nyerte el a Kecskeméti Idősekért Alapítvány, a lebonyolításba pedig besegített a Szociális Szolgáltató Központ vezetője és jó néhány munkatársa. A résztvevők a városi nyugdíjas klubok tagjaiból kerültek ki, s valamennyien egy-egy produkcióval készültek kedveskedni az erdélyi vendéglátóknak: verssel, mesével, paródiával és természetesen szép magyar népdalokkal. Az útra meghívták a Köztér tudósítóját is.

Néhány napos volt mindössze az utazás, de

A ménteleki Nefelejcs népdalkör fellépése az agyagfalvi művelődési házban

Érzelmes utazás Erdélyben

rengeteg élménnyel telve értünk haza. Kezde a júniusi hógolyózással a hívős Kárpátokban, folytatva a barátságos Agyagfalván, ahol a helyiek szállásoltak el bennünket, s olyan vendég szeretettel vettek körül, amit aligha fogunk elfelejteni. Emlékeztet (és fárasztó) kirándulásokon tettünk a környékre, ámultunk a fenyvesekkel vadregényes tájon, csodálunk a patinás épületeket, állunk lehajtott fővel nagyjaink emlékművei előtt, szomorúan láttuk a szegénységet, de örömmel a gyarapodás első jeleit is.

A művelődési házban a kecskeméti és az agyagfalviak is műsort adtak egymás tiszteletére. A Ménteleki, Hetényi és a Naplemente Népdalkör vastapsot kapott, de bőven jutott az elismerésből minden szereplőnek. A Gergely János vezényelte agyagfalvi fúvószenekart legszívesebben azonmód meghívtuk volna kecskeméti vendég szereplésre (talán egyszer valakinek sikerül is), olyan profi műsort halottunk tőlük. Örökre megmarad legkedvesebb emlékeink között az a néhány perc, amikor nézők és szereplők, vendégek és vendéglátók együtt énekeltek a Marosszéki kerek erdő és a Székely himnusz.

Agyagfalva nyolcszáz lelket számláló kis település, amelynek nincs is saját közigazgatása, tíz másik községgel Bögözhöz tartozik. Az ötvenes években a beszolgáltatás sötét időszakát, a hatvanas évek elején a kollektivizálást kellett túlélni, de az ezt követő évtizedekben békésebben fejlődhetett. A rendszerváltás és a privatizáció itt is alaposan átalakította a viszonyokat. A munkalehetőség helyben nagyon kevés. Szeren-

csére a közeli Székelyudvarhely az utóbbi időben rohamosan fejlődik, részben felszívja a szabad munkaeőt. Agyagfalván azért vezetnek a gáz, van vezetékes víz és kitűzött cél az utak, csatornák állapotának javítása - ha kerül rá pénz. Mindezeket vendéglátómtól, Lőrincz István vállalkozótól tudom, aki képviselőként maga is sokat tett a falu fejlődéséért. De ugyanezen gondokról beszélt Farkas Márton, a tizenegy község polgármestere is, aki eljött köszönteni a kecskeméti vendégeket az agyagfalvi művelődési házban.

Marosvásárhely lenyűgözött bennünket. Találkoztunk a Romániai Nyugdíjasok Országos Egyesülete helyi fiókszervezetének vezetőjével is, akik a marosvásárhelyi nyugdíjasok mindennapjairól, gondjairól és az érdekvédelem tevékenységéről beszéltek. A népdalkörök eredetileg tervezett marosvásárhelyi fellépése egy sajnálatos félreértés miatt elmaradt, de a várossal a szűkre szabott időben is igyekeztünk megismerkedni.

Hazafelé, ahogy az egész utazás alatt is, zengett a vidám ének a buszban. A résztvevők bámulatos állóképességről tettek tanúbizonyságot, némely húszéves is megirigyelhette volna az idős hölgyeket és urakat, ahogy fittyet hánytak az egész éjszakai zötyögés fáradalmaira. Bizony jócskán reggel volt már, mikor honi, kecskeméti földre léptünk. S le-téve otthon a börtöndöt, valószínűleg nem a tudósító volt az egyetlen, aki azt gondolta: bár indulhatnánk máris vissza Erdélybe, újra.

M. Á.

Agyagfalvi utcakép (fent)
Helybéli fellépő társak (jobbra)
Pihenő Marosvásárhelyen (lent)

Igazi élmény volt a nagy melegben a nyári hógolyózás

Hajnali sajtószemle a népesség-szaporodásról

A Köztér - Színhang első számának szerkesztési ideje alatt is megtartottam jó szokásomat, a korán ébredést. Ilyenkor jut idő a rendszeres olvasásra, úgyhogy nem is bándok a megrövidült éjszakák miatt. Vasárnap reggel az Élet és Irodalom jött sorba, s nagy örömmel olvastam Marosán György írását, amely „A túlélés záloga” címmel jelent meg. Az írás terjedelmes felvezetést szán annak bizonyítására, hogy az élővilág milyen módszereket alkalmaz a továbbélés, a fajfenntartás biztosítására. Ezek a megállapítások kézenfekvőek minden iskolázott, művelt ember számára, aki elfogadja az evolúcióelméletet. (Amit ugyan lehet vitatni, de miután II. János pápa is letette mellé a voksát, igazandóbból érthetően ellenállással fogadni. Ilyenkor jut eszembe a vicc: lehet fiam, hogy te a majomtól származol, de én nem!).

A szerző ezután veti fel a születésszám növelésének előremutató lehetőségét. Idézem:

„Alkossuk újra a család biológiai evolúcióban gyökeredző hagyományos szerepeit. Közgazdászok és szociológusok kutatásai bizonyítják, hogy a XX. század amellől, hogy sok területen felszabadította a nőket és szélesítette jogait, alapvetően továbbra is a férfiak érdekében rendezte újra a családot, vagy a társadalom újratermelésével összefüggő szerepeket. Az időfelhasználás-elemzések azt mutatják, hogy a technika fejlődése - a mosás, a takarítás, a bevásárlás, vagy éppen a főzés hatékony módszerei - valóban felszabadította a nők idejének egy részét. Ennek ellenére a férfiakkal összevetve összességében ők még mindig rosszabbul járnak a családok időgazdálkodását szemlélve. Ezt a tényt sokan genetikai determinációként fogják fel, hivatkozva arra, hogy az „élet már csak ilyen”. Az élet és a mindennapi lét feltételeinek újratermeléséhez szükséges idő egyenlőtlen elosztása - a fejlődés ellenére - különös módon egyaránt létezik a fejletlen és a fejlett társadalmakban. Angliában éppen úgy érvényesül, mint Angolában.

A fejlődés első lépésben „pusztán” azt eredményezte, hogy a nők előtt megnyíltak új lehetőségek, de gyakran újabb kötelességek is keletkeztek, miközben a régiók is jórészt megmaradtak. A karrier jogilag egyre szabadabbá vált, ám választása nem lett könnyebb. Ha egy férfinak pénzért a munkaerőpiacon kellene megvásárolni mindazt a szolgáltatást amelyet hagyományosan - a párkapcsolat keretei között - a nők adnak számára, meghökkentően nagy összeget kellene kifizetnie. A háztartás, a gyerekeknél és gondozás, a család ügyeinek intézése sok időt és energiát igényel. Egy nemrégiben végzett nyugat-európai felmérés - egyebek mellett - az iránt érdeklődött, hogy vasalnak-e a férfiak? A dél-olasz férfiak tipikus válasza ezt volt: „miért tenném, hiszen éppen ezért nőültem meg”. Különös módon az észak-olasz menedzserek többet vasaltak, de - mint kiderült - csak azért, mert többnyire egyedül élnek. Ez az apró tényormorza részben magyarázza, miért az olaszok a sereghajtók a nemzetek születésszámának „versenyében”.

A családokat a társadalmi előítéletek mellett a jövedelmi korlátok is arra szorítják, hogy az egyik fél - és „természetesen” ez a fél általában a nő - végezze el ezeket a munkákat. A következmény: a nők munkájának kétharmada nem fizetett munka, szemben a férfiak egyharmadnyi házi munkájával. A nők sokat hangoztatott szabadsága tulajdonképpen látszat: ha ellátják a hagyományos női „szolgáltatásokat” a férfi megelégedésére, a maradék időben akár kutathatnak, politizálhatnak, dolgozhatnak. Megnyílt ugyan a nők lehetősége a karrierre, de a társadalmi előítéletek bonyolult szövevénye közvetett és közvetlen nyomást gyakorol rájuk, hogy egyidejűleg álljanak helyt a családban, a munkahelyen és az élet egyéb területein. Mivel ez gyakorlatilag lehetetlen, egyre több magasan kvalifikált és vezető pozícióban levő nő választ - különösen Amerikában, de Európában is - olyan életprogramot, mondjuk karriert, amelybe a család és a gyerek egyszerűen „nem fér bele”.

Amikor egy nő visszatér a hagyományos női szerepet, ebben döntő szerepet játszik egyre gyakrabban tudatos mérlegelése: mit nyerek azzal, ha elfogadom a hagyományos családi szerepeket és gyereket szülök, és mit vesztek? Az életésélyek és a megszerezhető „kellemességek” a piaci társadalmakban szinte reflexinkba égetett „költség-haszon” számítás alapján történő összevetése az esetek túlnyomó többségében negatív választ sugall. A következmény: egyre több az egyedül álló, a maga útját járó nő (és persze férfi) és egyre kevesebb a gyerek. Ezért tűnik az egyetlen előremutató megoldásnak a férfiak és nők közötti társadalmi munkamegosztás újraszabályozása. Az egyenlő jogokat és egyenlő kötelességeket ki kell terjeszteni a gazdasági, társadalmi és a mindennapi élet újratermelésének teljes területére. Nem beszűkíteni kell a választási lehetőség spektrumát, vasalódeszkához láncolva a nőt, és kizárólagos „kenyérkeresővé” téve a férfit. A családi, de a társadalmi szerepek alapvető újraelosztására van szükség, a feladatok egyenlőbb megosztása az életmodellek egyenlőbb választhatósága érdekében. Természetesen az efféle „társadalmi szerződések” többnyire hosszú távon és evolúciós folyamatok eredményeként jutnak érvényre. Am elindulás-ként célszerű legalább megbarátkozni az új szereposztás gondolatával.

Végül is sok kétségbeesett nő megfogalmazta már ezeket a gondolatokat magában. Egyébként meg most már tudom: miért nincs nekem vasalódeszkám. Amúgy mindenkinek ajánlom, olvassa az Élet és Irodalmat. Akár hajnalban is.

n.m.

„Virágeső hulljon reád”

Egy éve alakult meg a Hunyadivárosban az Öskikék Idősek Otthonának nyugdíjasklubja. Pászti András, a városrész önkormányzati képviselője szerint generációs adósságot törlesztett a klub indulása, mely nyitott minden környéken élő idős ember számára. Végleges elhelyezése a nyolcmillió önkormányzati támogatással épülő, s 2003-ban átadásra kerülő Öskikék Nyugdíjas Lakópark egyik impozáns, többszintes épületében lesz. Jelenleg a Természet Háza ad otthont a klub kéthetenkénti összejöveteleinek, melyekre mindig kedden, három órai kezdettel kerül sor. Természetesen továbbra is szeretettel várnak tagjaik sorába mindenkit, aki szívesen venne részt a klub által szerve-

zett programokon. A klub vezetője Berente Erzsébet, az Öskikék Otthonház főnövére, gyakorlott klubvezető. Korábban a hetényegyházi nyugdíjasklub vezetője volt, s mint hallom, sokan visszasírják. Minden bizonnyal az ő szeretetteljes tevékenységének is köszönhető, hogy jelenleg már nyolcvannál is több rendszeresen összejövő tagja van a klubnak.

A programok összeállítása messzemenőig figyelembe veszi a klubba járók igényeit. Így például egyik legnépszerűbb közös időtöltésük alkalmanként ellátogatni az ország kedvelt fürdőhelyeire. Többször voltak már például Kiskunmajsa, Gyulán, Hajdúszoboszlón. Még érdekesebb, ha a fürdést

csodálatos hajókirándulás zárja, mint amilyen Lepencéről a pesti Vigadó térig való felejthetetlen szépségű hajóút is volt.

Évente egy alkalommal a névnapok közös megünneplése. Erre épp a közelmúltban került sor a békéscsabai út melletti hangulatos Csepegi Csárdában. Mellékelt képeink ez alkalommal készültek. Az egyik legidősebb ünnepelt, Kalán Józsefné Terike néni már nyolcvanöt fele jár. Magam sem tudom meghatottság nélkül nézni, amikor a mulatós nótákat megszákítva egyszerűen őt köszönti egy fájdalmasan szép régi dal. A zongoránál Héjjas Illés énekel, s a második sortól már kétféle reszkető, öreg hang dúdol vele: „Virágeső hulljon reád...” - kada

Szombati iskola

ötársával „vezeti” az iskolát. Segítségét kap többekMátfél éve működik a Gizella téren a cigány gyermekek számára megszervezett „szombati iskola”. Az ötlet, hogy a gyerekek hasznosan töltsék szombat délelőttjeiket Lakatos Gyulától, a Cigány Kulturális és Hagományörző Civil Szervezet elnökétől származott, aki azóta néhány segítőtársával „vezeti” az iskolát. Segítségét kap többek között a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Kecskeméti Csoportjától is. Tavaly nyáron az Angliából és Németországból érkezett önkéntesek példamutatóan felkarolták a kecskeméti cigánygyerekeket, akik azóta is szeretettel emlékeznek a „lányokra”. A kezdeményezés na-

Az autisták köszönik az 1 százalékokat (is)...

Évek óta mind több támogatója van az Autisták Oktatásáért Alapítványnak. Minden felajánlott forint, tárgyi adomány jó helyre kerül: a kecskeméti autista gyerekek fejlesztésére, az oktatás-nevelés feltételeinek, körülményeinek javítására fordítják a pedagógusok.

A 2001. évben különösen nagy szükség volt a helyi polgárok, vállalkozók gyors segítségére. A tavasszal - pár hét leforgása alatt - kétszer is kirabolták a Daróczi köz autistaházat. Elvittek szinte minden mozgatható értéket, technikai felszerelést. A mindennapi életvitelhez szükséges eszközöket azonban szinte napokon belül sikerült pótolni az (időközben komoly riasztórendszerrel is ellátott) autistaházban, kizárólag a civil felajánlásoknak, adományoknak köszönhetően.

Pályázaton is jelentős összeget nyert az alapítvány, melyből 2003-ban talán végre el lehet kezdeni a régi álmot, a kecskeméti Autista Életház megvalósítását. A város önkormányzata erre a célra felajánlotta a Daróczi köz telket, melyen a jelenlegi, öreg épület áll. Az oktatási, foglalkoztatási feladatokat ellátó, s készen bentlakásos ellátást is nyújtani kívánó intézmény tervei elkészültek, engedélyeztetési eljárásuk folyamatban van a polgármesteri hivatalban. (A speciális igények figyelembevételét megkövetelő, aprólékos tervezési munkát, minden anyagi ellenszolgáltatás nélkül - mintegy természetbeni adomány gyanánt - Pintérné Máté Alíz építész végezte.)

Mind többen ajánlják fel személyi jövedelemadójuk 1 százalékát is a kecskeméti esőemberkének javára. Az alapítvány számlájára a 2000. évi szája-felajánlásokból 565 449 forintot továbbított az APEH. A pénzadományok felhasználásáról az alábbiak szerint adtak számot:

Játékok: 64 186 Ft, úszásoktatás: 19 600 Ft, lovaglás: 55 500 Ft, oktatáshoz szükséges eszközök, anyagok: 171 399 Ft, telefon-, internet- és postaköltség: 122 618 Ft, konferencia-részvétel, útiköltség: 6 558 Ft, szakkönyvek: 6 096 Ft, tartalékképzés: 119 492 Ft. Ez utóbbi összeget az ellopott digitális kamera megvásárlásához „tették félre.”) Az Autisták Oktatásáért Alapítvány ez úton is köszöni minden támogatójának a kecskeméti autista gyerekek sorsa iránti figyelmet, az esőemberkének életminőségének jobbítására szánt adományokat.

(sz.k.)

A jövőben hirdetések megjelentetésére is vállalkozik szerkesztőségünk. Amennyiben hirdetésével Ön, vagy vállalkozása is támogatni szeretné városunk kultúráját és szeretné, ha tízezres olvasótáborunk megismerné és igénybe venné áruit, szolgáltatásait, jelentkezzen szerkesztőségünknel!

Lapunk megvásárolható a város és környéke újságárúsi helyein, ingyen hozzáférhető a közintézményekben, valamint ingyen megrendelhető a szerkesztőség címén, telefonján.

6001 KECSKEMÉT Pf.: 483
tel/fax: 76/410 260

Lapunk az interneten!

www.kecskemét.info.hu

címen találhatják meg.

E-mail-en is várjuk
Olvasóink véleményét,
hozzászólását és írásait

kozter.kecskemét@axelero.hu

Köztér

Kecskeméti közéleti lap
Alapította: Kerényi György

Színhang

Alapító főszerkesztő: Benke Márta
A szerkesztőség címe: 6001 Kecskemét pf.: 483.
Ceglédi út 38. Tel./Fax: 76/410-260, 485-720.

Telefon: 76/48-23-23 (este).

E-mail: kozter.kecskemét@axelero.hu
Web lap: www.kecskemét.info.hu

Főszerkesztő: Nagy Mária

Főmunkatárs: Magyar Ágnes, Kada Erika
Támogatónk: Autóúveg Kft., Egészségügyi, Szociális és Családügyi Minisztérium, és még többen.

Kiadja: Színhang Alapítvány és a Köztér Kulturális Egyesület Kecskemét
Felelős kiadó: Kerényi György.
ISSN 1418-9712.

Nyomtatta: Magyar Hivatalos Közlönykiadó
Lajosmizsei Nyomdája.
Felelős vezető: Burján Norbert igazgató.
Táskaszám: 02.2296